הלכה · משנה תורה · מפרשים · משנה למלך · ספר עבודה

משנה למלך על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי יהודה רוזאניס

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה למלך על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי יהודה רוזאניס

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-למלך-על-משנה-תורה-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה ו 5
הלכה ז 5
הלכה טו 5
הלכה טז 6
הלכה כג 6
הלכה כד 14
הלכה כז 14
הלכה לו 14
פרק ב 14
הלכה ב 14
הלכה יג 14
פרק ג 14
הלכה ו 14
הלכה י 15
הלכה יא 18
הלכה יב 18
הלכה יח 18
הלכה יט 18
הלכה כ 18
הלכה כה 18
פרק ד 19
הלכה יד 19
הלכה כא 19
הלכה כב 20
הלכה כד 20
פרק ה 21
הלכה א 21
פרק ו 21
הלכה כ 21
פרק יא 21
הלכה א 21
הלכה טו 23
פרק יב 23
הלכה ו 23
הלכה ז 23
הלכה טו 23
פרק יג 23
הלכה א 23
הלכה ו 24
הלכה ז 25
הלכה ח 25
הלכה ט 25
פרק יד 26
הלכה ב 26
הלכה ג 27
הלכה ח 27
הלכה י 27
פרק טו 28
הלכה א 28
הלכה ב 29
הלכה ד 29
הלכה י 29
הלכה יא 30
הלכה יט 30
פרק טז 30
הלכה ז 30
הלכה י 30
פרק יז 31
הלכה ג 31
הלכה יג 31
פרק יח 31

הלכה א 31
הלכה ה 31
הלכה ז 32
הלכה ט 36
הלכה יב 37
הלכה יג 37
הלכה יד 37
הלכה יח 37
הלכה כא 37
הלכה כב 37
הלכה כד 38
פרק יט 38
הלכה ב 38
הלכה ד 38
הלכה ט 38
הלכה יב 40
הלכה יג 40
הלכה טו 40

פרק א

הלכה ו

אינה מחשבה להקל כו'. עיין רפי"ד מהל' טומאת אוכלין. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר לקמן פי"ד מהלכות אלו הלכה ב'):

הלכה ז

קדשי קדשים שנשחטו בדרום כו'. כתב הרמב"ן במנין הלאוין שלו סי' ד' שהשוחט בדרום עובר בלאו דלא תזבח לה' אלהיך כל דבר רע יע"ש:

הלכה טו

שחטה והיא כולה בפנים כו'. והראב"ד השיג בדין זה וכתב לא ידעתי זה מהו וכו'. והנה מרן כתב לזה ג' תירוצים. הא' הוא דסבר רבינו דבעיא דכיצד צולין דלא איפשיטא נקטינן לקולא כיון דבדרבנן הוא והשתא שמעתא דזבחים לא פליגא ארבינא ולאכשורי בשרא באכילה אתא ע"כ. והנה דברי מרן פשוטים הם שכן כתב רבינו בפ"ח מהל' אבות הטומאה הלכה ה' דבעיא זו דכיצד צולין נקטינן לקולא משום דמידי דרבנן. ותמהני מהראב"ד איך השיג לרבינו מאחר שהוא כתב בפירוש דנקטינן לקולא ואם הראב"ד חולק עליו וס"ל דמשום חומרא דקדשים נקטינן לחומרא היה לו להשיגו בפ"ח מהלכות אבות הטומאה. עוד תירץ מרן דרבינו ס"ל דלא קי"ל כרבינא מאחר דסתמא דגמרא דזבחים פליגא ארבינא. והנה ראיתי להרב בעל ל"מ שרצה להכריח דרבינו ס"ל דלא קי"ל כרבינא ממ"ש רבינו בפ"ט מהלכות קרבן פסח אבר שיצא מקצתו חותך הבשר ויורד עד שמגיע לעצם וכו' ולרבינא אוקמוה בגמרא בפ' כיצד צולין דלית ביה כזית ולמ"ד כביצה כו' וכל כי האי הי"ל לרבינו לפרש ולא פירש אלא כתב המשנה כצורתה משמע דלית ליה דרבינא ע"כ. ואני תמיה על הרב דמאי דאוקמוה דלית ביה כזית הוא לפי הס"ד דגזרו טומאה על היוצא אך לפי האמת דקי"ל דאינו מטמא מתני' דאבר שיצא מקצתו אתיא כפשטה ומיירי אף אם יש בו כביצה ומש"ה סתם רבינו ולא פירש: ודע שמ"ש מרן דרבינו ס"ל דלא קי"ל כרבינא משום דשמעתא דזבחים אתיא דלא כוותיה מלבד זה י"ל דפסק דלא כרבינא משום דסוגיא דהעור והרוטב (דף קכ"ח) דאמרינן החותך כזית בשר מאבר מן החי כו' דמוקי לה כר"מ דאמר דטומאת בית הסתרים מטמא אתיא דלא כרבינא וכמ"ש התוס' בפ' הקומץ רבה (דף כ"ד) ואע"ג דהתוס' שם ובפרק בהמה המקשה רצו לחלק ולומר דרבינא לא אמר דחיבורי אוכלין כמאן דמיפרקי דמי אלא בדבר העומד ליקצץ ולפ"ז אתיא סוגיא דהעור והרוטב אף כרבינא מ"מ אפשר לומר

דרבינו לא נחה דעתו בחלוק זה וס"ל דסוגיא דהעור והרוטב אתיא דלא כרבינא ומש"ה פסק דלא כוותיה. ויש לדקדק בדברי הראב"ד הללו דנראה מדבריו דעיקר קושיתו היא משום דקי"ל כרבינא הא אף דנימא דלא קי"ל כרבינא עדיין קושיתו במקומה עומדת דכיון דחתך בשעת פרישתו מאביו קבל טומאה וכדקאמר עולא בפ' בהמה המקשה (דף ע"ג) וסברת עולא הלזו היא הלכה פסוקה וכ"פ רבינו בפ' כ"ג מהל' כלים הלכה ט'. והנראה אצלי לומר בדעת הראב"ד הוא דאי לאו דרבינא ה"א דהך דזבחים מיירי בניתזין בכל כחו או בסכין רחבה או שהוא חותך מעט מעט. וכבר הובאו חילוקים אלו בדברי התוס' שם ובפ' הקומץ רבה וכבר כתוב כל זה אצלי בהרחבה. (א"ה תמצאנו לקמן פכ"ג מהל' כלים הלכה ט' יע"ש). אך אי קי"ל כרבינא חילוקים הללו אינם מעלים ולא מורידים כלל וכמבואר. ולפי מה שכתבנו מה שרצה מרן לתרץ בעד רבינו דס"ל דלא קי"ל כרבינא אכתי קשה מדעולא והיה לו לפרש דמיירי בניתזין בכל כחו או באחד מהתירוצים שנאמרו שם. ומיהו לזה י"ל דרבינו תפס לשון הגמרא כדרכו וכמ"ש מרן:

הלכה טז

תלה הבהמה ושחטה באויר העזרה כו'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר בפי"א מהל' שגגות הלכה ד'):

הלכה כג

והולכה שלא ברגל אינה הולכה כו'. דע שהנראה מדעת רבינו הוא שעכ"פ צריך הלוך ואפילו שוחט בצד המזבח אינו יכול לעמוד במקומו ולזרוק הדם אלא צריך להלך מעט ולזרוק כדי לקיים מצות הולכה ואם לא הוליך הדם ברגל אלא זרקו בלא הולכת רגל נפסל הזבח. ומיהו אין צורך שכל ההולכה ממקום הקבלה עד שעת הזריקה תהיה ברגל אלא אם קבל ונתנו לחבירו בהושטת יד וכן חבירו לחבירו כיון שיש קצת הלוך בין בתחלה בין בסוף סגי וזהו שלא פסל רבינו אלא כהן שקבל וזרק שלא היה שם הלוך רגל כלל והשתא אתיא כפשטה הא דכתב נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר ע"כ דפשיטא דמיירי אפילו שנשפך לגואי וכדאיתא בסוף פ"ק דזבחים ואי איתא דבעינן שכל ההולכה תהיה ברגל היה לו לפרש ולומר שיחזירנו למקום שנשפך אלא ודאי לא בעינן שתהיה כל ההולכה ברגל וכן זר שהוליך שלא ברגל לא פסל משום דלא מיקרי הולכה וכ"נ מדברי רבינו שכתב קבל הכשר ונתן לפסול ולא הלך בו הפסול אלא עמד במקומו יחזיר לכשר אבל דם שהוליך הפסול כו' ע"כ. ומדקאמר יחזיר לכשר משמע דלא סגי שיבא הכשר לצד המזבח ויטלנו מידו אלא יחזירנה לאחוריו למי שנתנה לו וטעמא משום דהנתינה שנתן הכשר לפסול הוי כהולכה שלא ברגל. ולפי מה שכתבנו

שאין צורך שתהיה כל ההולכה ברגל הל"ל יחזור הכשר ויקבלנה והכי מדקדק התלמוד בסוף פ"ק דזבחים. ואולי הא דנקט יחזיר לכשר הוא דאי הוה נקט יחזיר הכשר ויקבלנה ה"א דהמקבל יכול לזרוק אף שלא הלך ברגל וזה אינו משום דלא היה בזה הולכה ואין הכי נמי שאם המקבל מן הפסול היה מהלך דסגי בהכי אלא משום דלא פסיקא מלתא מש"ה נקט יחזיר לכשר ובגמרא דקדקו אליבא דמ"ד דהולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי נקט יחזיר לכשר אבל לדידן דס"ל דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אף דס"ל דלא בעינן שתהיה כל ההולכה ברגל נקט יחזיר לכשר לאשמועינן דבעינן הלוך ברגל דאי הוה תני יחזור הכשר ה"א דלא בעינן הולכה ברגל כלל לה"ק יחזיר לכשר לאשמועינן דבעינן קצת הולכה ברגל ולעולם לא בעינן שתהיה כל ההולכה ברגל. או כלך לדרך זה דלעולם בעינן שהיה כל ההליכה ברגל וכוונת דברי רבינו כך היא כהן שקבל את הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח לפי שלא היה בו הלוך אבל אם אחר שקבל הלך קצת וזרק אף שהוא רחוק מן המזבח כשר הזבח אבל אם נתן לחבירו בהושטת יד ואח"כ קבלו הימנו לצד המזבח אף שהלך בו ברגל נפסל וצריך לחזור לאחוריו למקום שנתנו לחבירו לפי שעשה הולכה שלא ברגל והכלל שמשעת קבלה עד שעת זריקה בעינן שתהיה ההולכה ברגל ולפ"ז אתי שפיר מאי דנקט יחזור לכשר לפי שהנתינה שנתן הכשר לפסול היתה שלא ברגל. ומש"ה לא מהני שיבוא הכשר לצד המזבח ויקבלנו מיד הפסול ויהלך מעט ויזרוק לפי שנמצא שהוליך הדם קודם זריקה שלא ברגל ומש"ה קאמר יחזיר לכשר דס"ל דהולכה שלא ברגל אפשר לתקוניה ודלא כעולא. אלא שלפי פירוש זה היכא דנשפך מן הכלי על הרצפה לצד פנים צריך לאחר אסיפה שיחזיר לאחוריו למקום שנשפך דאי לא הוי הולכה שלא ברגל ודין זה לא הוזכר בדברי רבינו וכן היה לו לפרש היכא דקבל כשר ונתן לחבירו בהושטת יד שצריך לחזור לאחוריו. ולבאר כל זה צריך לעיין היטב באותה סוגיא דסוף פ"ק דזבחים ובפלוגתא דר"ש ורבנן אי מחשבת פגול שייך בהולכה או לא. והנני מבאר כל אותה סוגיא:

תנן התם ר"ש מכשיר בהלוך שהיה אומר א"א שלא בשחיטה ושלא בקבלה ושלא בזריקה אבל אפשר בלא הלוך שוחט בצד המזבח וזורק ע"כ. ויש להסתפק לדעת ר"ש אי לא בעי הלוך ברגל כלל או דילמא שאינו חולק אלא בהלוך שלא לצורך שהיה אפשר לשחוט בצד המזבח אבל לעולם דבעינן הלוך קודם זריקה. וכן בדעת חכמים יש להסתפק אם חולקים על ר"ש בראייתו וס"ל דאי אפשר בלא הלוך כמו שא"א שלא בשחיטה או דילמא דאף דמודו ליה שאפשר שלא בהלוך מ"מ היכא דהוליך חשיב עבודה ומחשבה פוסלת בה. וראיתי לרבינו שכתב בפירוש המשנה וז"ל וכבר ביאר ר"ש

טעם מה שאמר וחכ"א עבודה שנעשת לבטלה שמה עבודה ע"כ. ואין לומר דחכמים ס"ל שאין צורך להלוך כלל שהרי כתב רבינו שאם קבל וזרק שלא בהלוך נפסל הזבח אלא הכוונה היא בהלוך המרובה שהוא לבטלה שהיה אפשר לשחוט בצד המזבח ולקצר ההלוך אפ"ה שמיה עבודה. ואפשר היה עוד לומר דלעולם לא בעינן הלוך כלל היכא דשחט בצד המזבח שאז אין צורך להלוך אבל היכא דלא שחט בצד המזבח שאז יש צורך בהלוך שאין רגילות לזרוק הדם מרחוק אז הוא דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ואמרינן התם איתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן בהולכה רבתי כ"ע ל"פ דפסולה כי פליגי בהולכה זוטרתי ע"כ. והנראה מפירש"י הוא שהכוונה היא כך בהולכה רבתי דהיינו הלוך ברגל כ"ע לא פליגי דפסל בה מחשבה כי פליגי בהולכה זוטרתי דהיינו שוחט בצד המזבח ומוליך הדם בהושטת יד לר"ש לא פסל בה מחשבה משום דלא הוי הולכה כיון דהוי שלא ברגל ולרבנן פסל בה מחשבה משום דהולכה שלא ברגל כי האי גוונא שדרכה בכך הוי עבודה ומיקרי הולכה ולפ"ז הולכה רבתי הוי ברגל וזוטרתי הוי שלא ברגל. וקשה לי לפי פירוש זה למה שינה הלשון והל"ל בהולכה ברגל כ"ע לא פליגי כי פליגי בהולכה שלא ברגל ואפשר לומר דלהכי נקט דבהולכה זוטרתי פליגי דהיינו שוחט בצד המזבח וזורק ודוקא הכא הוא דס"ל לרבנן דשמה הולכה משום דדרכה בכך אבל הולכה שלא ברגל שאינה בצד המזבח אפילו רבנן מודו דלא הויא הולכה משום דאין דרכה בכך ואי הוה נקיט בהולכה שלא ברגל פליגי הוה משמע דאפילו שאינה בצד המזבח לרבנן הויא הולכה להכי נקט בהולכה זוטרתי דהיינו בצד המזבח. ולפ"ז הא דאמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן הוי דוקא בשוחט בצד המזבח הא לאו הכי לכ"ע לא שמה הולכה ולפ"ז היכא דשוחט בצד המזבח אף לר"ש לא בעי הלוך ברגל ואף דלר"ש הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה מ"מ היכא דשחט בצד המזבח לא בעינן הלוך ולרבנן נמי היכא דשחט בצד המזבח לא בעינן הלוך ברגל משום דלדידהו הולכה שלא ברגל כדרכה הויא הולכה וכ"ת מנא לך הא אימא דלר"ש כיון דהולכה שלא ברגל אף בהליכה זוטרתי לא שמה הליכה ולא פסלה מחשבה בה א"כ נימא דלדידיה אף בשוחט בצד המזבח בעי הלוך ברגל ובהא לא פליגי ר"ש ורבנן אי בעינן הליכה או לא אלא דלרבנן הליכה שלא ברגל כדרכה הוי הליכה וקיים ההליכה כמצותה ולר"ש לא קיים ההליכה ולא פסל בה מחשבה הא ליתא משום דלישנא דמתני' דקאמר ר"ש מכשיר בהלוך משמע בהלוך הנעשה כמצותו. ומיהו אין מזה הכרח דאפשר דמאי דקאמר בהולכה זוטרתי פליגי לאו בשוחט בצד המזבח מיירי אלא בשחט רחוק מהמזבח והוליך ברגליו עד המזבח והושיט ידו לזורקו ובהושטה זו

חשב לר"ש אינה פוסלת מחשבתו משום דלאו שמה הולכה ולרבנן פוסלת משום דשמה הולכה והשתא לר"ש כבר קיים זה מצות הולכה לפ"ז היכא דשחט בצד המזבח לר"ש בעי הולכה ברגל ולרבנן לא בעי. עוד אפשר לפרש ולומר דהולכה רבתי וזוטרתי כולהו בהולכה ברגל מיירי וה"ק בהולכה רבתי דהיינו שהוא רחוק מהמזבח ומוליך הדם ברגליו כ"ע לא פליגי דפסל בה מחשבה משום דעכשיו דשחט רחוק מהמזבח א"א לבטל הליכה זו של רגל שאין דרך לזרוק הדם מרחוק שלא ברגל כי פליגי בהולכה זוטרתי דהיינו שכבר היה קרוב אצל המזבח או שנתקרב או דאעיקרא דדינא בצד המזבח שחט והיה יכול לזרוק הדם בהושטת יד וזה לא רצה אלא להוליכו עוד ברגליו לר"ש הולכה זו שעשה ברגל שהיה יכול לעשותה שלא ברגל אין המחשבה פוסלת בה לפי שהיה אפשר לבטלה שהיה יכול להוליכו שלא ברגל ואז לא היתה המחשבה פוסלת משום דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ולרבנן הולכה זו שעשה ברגל שהיה אפשר לעשותה שלא ברגל המחשבה פוסלת בה לפי שאף אם היה עושה אותה שלא ברגל המחשבה היתה פוסלת לפי שהולכה שלא ברגל שמה הולכה. עוד אפשר לפרש דהולכה רבתי וזוטרתי מיירי בהולכה שלא ברגל וה"ק בהולכה רבתי שלא ברגל כ"ע לא פליגי דפסולה ולא מיירי במחשבה אלא מצד עצמה פסולה כיון שאין דרכה לעשותה שלא ברגל כי פליגי בהולכה זוטרתי דהיינו שוחט בצד המזבח לר"ש לא שמה הולכה ופסולה ולרבנן שמה הולכה וכשרה ומש"ה פסלה בה מחשבה ואין הכוונה דר"ש מיירי בשוחט בצד המזבח וזורק בהושטת יד דלא פסל בה מחשבה שהרי כבר כתבנו דפשטה דמתני' איירי בהלוך שנעשה בהכשר. ולפי פירוש זה ע"כ לומר דלר"ש אפילו שוחט בצד המזבח בעינן הלוך ברגל דהא כי פליגי הוי דומיא דלא פליגי וכיון דלא פליגי כתבנו דמיירי בפסול מצד עצמו ולא בפסול מחשבה כי פליגי נמי הוי בפסול מצד עצמו ולא בפסול מחשבה אלא דבמתני' איירי בשכבר הלך ברגל ואצל המזבח הושיט ידו וזרק דלר"ש הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ומש"ה לא פסל בה מחשבה ומינה ילפינן לשוחט בצד המזבח ולא הלך ברגל דנפסל הזבח משום דלא קיים מצות הליכה ולרבנן פסל בה מחשבה משום דהליכה שלא ברגל כי האי גוונא דדרכה בכך מיקרי הליכה ומינה לשחט בצד המזבח דלא בעינן הלוך משום דהליכה שלא ברגל שמה הליכה: ונחזור לפרט כל הפירושים שאפשר שיסבלם טבע הלשון. הפירוש האחד הוא דהולכה רבתי הוי הלוך ברגל והולכה זוטרתי הוי שלא ברגל ואין הפרש בין שוחט לצד המזבח או רחוק מהמזבח אלא דבהולכה ברגל כ"ע לא פליגי דפסל בה מחשבה ובהולכה שלא ברגל לר"ש לא פסל ולרבנן פסל ואפילו שלא היה דרכה בכך מיקרי הולכה וא"ש מאי דקאמר הולכה

שלא ברגל ומחלוקת ר"ש ורבנן שהוא כולל בכל ההליכות שהם שלא ברגל בין כדרכה בין שלא כדרכה לרבנן הוי הליכה וקיים מצות הליכה ופסל בה מחשבה ולר"ש לא קיים מצות הליכה ולא פסל בה מחשבה. והנה מה שהוא מוכרח לכל הפירושים הוא דר"ש ס"ל דהליכה שלא ברגל אפילו שתהיה כדרכה לא שמה הולכה מדפריך עלה אלא חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכי פסלה בה מחשבה אלא דמאי דאיכא לספוקי הוא אליבא דרבנן דאפשר דעד כאן לא פליגי וס"ל דשמה הליכה אלא כשדרכה בכך אבל כשאין דרכה בכך מודו לר"ש דלא שמה הליכה ולפ"ז הולכה שלא ברגל שהוא מחלוקת ר"ש ורבנן הוי בהולכה כדרכה או דילמא דלרבנן ל"ש להו בין כדרכה בין שלא כדרכה ובגמרא אסיקו אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלה כו'. ויש גורסין כ"ע לא פליגי דפסלה. והנה לפי הגירסא דלא פסלה פשיטא דהליכה זוטרתי כולל כל ההליכות אך לפי הגירסא דפסלה ע"כ הליכה זוטרתי לא הוי אלא כדרכה ולפ"ז כי היכי דהך הליכה זוטרתי הוי בהליכה כדרכה דוקא ה"נ הליכה זוטרתי שנאמר בתחלה היא בהליכה כדרכה דוקא. הפירוש הב' דהולכה רבתי וזוטרתי הוי ברגל אלא דהליכה רבתי הוי היכא דשחט רחוק מהמזבח שאז ההליכה ברגל היא הכרחית שאין דרך לזרוק הדם בהושטת יד ומש"ה פסלה מחשבה בהליכה זו כי פליגי כשהיה קרוב למזבח ולא היה צורך בהליכה זו שהיה יכול לזרוק בהושטת ידו וזה רצה להלך לר"ש אין המחשבה פוסלת לפי שהיה יכול לעשותה שלא ברגל ואז לא היתה פוסלת המחשבה לפי שהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ולרבנן המחשבה פוסלת לפי שאף אם היה עושה אותה שלא ברגל היתה פוסלת המחשבה לפי שהליכה שלא ברגל שמה הליכה. וגם לפי פירוש זה יש להסתפק אליבא דרבנן דסברי הליכה שלא ברגל שמה הליכה אם הוא כולל או לא וקושיית הגמרא ניחא נמי לפי פירוש זה דהא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי דהיינו רחוק מהמזבח מדקאמר ר"ש אפשר לשחוט בצד המזבח משמע דברחוק מהמזבח איירי ואי גרסינן בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלה ניחא דהכוונה היא דכולהו ס"ל דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה וכיון שלא היה צורך בהליכה זו שהיה יכול לעשותה שלא ברגל אליבא דכ"ע לא פסל בה מחשבה וגם לפי הגירסא האחרת דגרסי כ"ע לא פליגי דפסלה יש ליישב פירוש זה ודוק. הפירוש הג' דהליכה זוטרתי ורבתי הוי שלא ברגל לא ניתן להאמר משום קושית הגמרא דפריך ובהליכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי בהליכה רבתי פליגי ואי אמרת דהליכה רבתי דקאמר הוא שלא ברגל אי אפשר לומר דבהא פליגי ר"ש ורבנן דהא טעמא דר"ש הוא לפי שהיה יכול לשחוט בצד המזבח. ועוד דליכא למימר דלפי האמת לרבנן הליכה שלא ברגל שמה

הליכה אפילו שלא כדרכה. באופן שלא ניתנו להאמר אלא הפירוש הראשון והשני ואין חלוק ביניהם לענין דינא אי גרסינן בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלה דלפי הפירוש הב' אף שהיתה ההולכה ברגל לא פסל בה מחשבה כיון שהיה יכול לעשותה שלא ברגל ולפי הפירוש הא' ליתא להאי דינא אך אי גרסינן כ"ע ל"פ דפסלה אין חלוק בין שני הפירושים לענין דינא כלל. ומה שנראה מפירש"י הוא הפירוש הא' וכן הוא דעת רבינו וגריס לא פסלה מדסתם וכתב הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ולא חלק בין כדרכה בין שלא כדרכה וכן התולדה שהוליד לפיכך כהן שקבל את הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח מיירי אפילו בשוחט בצד המזבח מדלא חילק וכ"כ הרב בעל לח"מ ז"ל וכן בפי"ג מהלכות פה"מ כתב דהולכה שלא ברגל לא פסל בה מחשבה ולא חילק כלל משמע דס"ל דאין חלוק כלל בין כדרכה בין לשלא כדרכה אלא בכל גוונא לא מיקרי הולכה:

ודע דלפי מ"ש לדעת רבינו הולכה אי אפשר לבטלה דאפילו שוחט בצד המזבח צריך הלוך אך התוס' בפ"ק דזבחים (דף י"ג) ד"ה אתה אומר כתבו דהולכה אפשר לבטלה וכן כתב רש"י ז"ל שם וכן כתבו התוס' בפ"ב דיומא (דף כ"ז) ד"ה והקריבו ובפ"ק דחגיגה (דף י"א) ונראה שהם גורסים בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסלה משום דדרכה בכך ומש"ה כתבו דהולכה אפשר לבטלה ולדבריהם היכא דשחט בצד המזבח ופשט ידו לזרוק קיים מצות הליכה ופסלה בה מחשבה ולרבינו לא קיים ולא פסל בה מחשבה. אך את זו אדרוש דהתינח לפי הגירסא דגרסי דכ"ע פסלה אתי שפיר לישנא דמתני' דקתני ר"ש מכשיר בהלוך שהיה אומר אפשר שלא בהלוך שוחט בצד המזבח וזורק אבל לפי הגירסא דגרסי לא פסלה א"כ אפילו שוחט בצד המזבח בעי הלוך והיכי קאמר אפשר שלא בהלוך, ואפשר לומר דס"ל לר"ש דאף שהולכה שלא ברגל לא הויא הולכה היינו דוקא שלא לפסול בזר אבל לעולם לקיים מצות הולכה אפילו שלא ברגל. אך מן הסוגיא דאיבעיא להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא משמע דאי לא שמה הולכה אם הוליך שלא ברגל נפסל הזבח ואולי דהיינו דוקא בהולכה שלא כדרכה שאז לא הוי הולכה כלל אבל כדרכה מיקרי הולכה לענין שנאמר שכבר קיים מצות הולכה ואפשר דאעיקרא דדינא לא חייב הכתוב הולכה אלא כשדרכו להלך ולפי זה אפשר דרבנן לא פליגי עליה דר"ש בהאי דינא ואינהו נמי ס"ל דשוחט בצד המזבח לא בעינן הלוך כלל ואפ"ה לא פסל בה מחשבה משום דלא חשיב עבודה ולפי זה אפשר דהתוס' דסברי דהלוך אפשר לבטל גרסי נמי לא פסלה ובדין המחשבה אינם חולקים עם רבינו דכולהו ס"ל דלא פסלה בה מחשבה. ולפי זה יש לתמוה על רבינו לפי מ"ש

דס"ל דאפילו שוחט בצד המזבח בעי הלוך וע"כ הכי ס"ל שהרי מדין הולכה שלא ברגל הוליד הלפיכך שכתב וכבר כתבנו דהולכה שלא ברגל דלא שמה הולכה הוא כולל והרי לר"ש לא בעי הלוך בשוחט בצד המזבח וכמ"ש וכי תימא דס"ל דרבנן חולקים עליו אף בדין זה ס"ל דלעולם בעי הלוך ברגל אפילו שוחט בצד המזבח זו מנין לו. ועוד דבפירוש המשנה נראה מדבריו דלא פליגי רבנן אלא משום דעבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה ואולי דבפירוש המשנה אזיל לפי הגירסא דגרסי דכ"ע פסלה ומש"ה פירש דמה שחלקו חכמים הוא דס"ל דעבודה שנעשית לבטלה שמה עבודה ובספר היד אזיל כפי הגירסא האחרת דגרסי דכ"ע לא פסלה וס"ל דרבנן חולקין על ר"ש לענין דינא וס"ל דאי אפשר שלא בהלוך כשר שא"א שלא בשחיטה או שנאמר דס"ל לרבינו דאפילו לר"ש פסיעה אחת סמוך למזבח אליבא דכ"ע פסל בה מחשבה שהרי היא הכרחית לקיים מצות הולכה ולא פליג אלא בהולכה רבתי שלא היה בה צורך וחכמים חולקים עליו משום דס"ל דעבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה וצ"ע. ועיין היטב בתחלת הסוגיא דאמרינן הולכה בזר מחלוקת ר"ש ורבנן כו' ופריך א"ל אביי והא שחיטה דעבודה שאי אפשר לבטלה וכשרה ועיין בפירש"י דלרבנן פריך ודוק. ועיין בפ' הקומץ זוטא (דף י"ג) דאמרינן לקוט לבונה בזר פסולה ומשום הולכה נגע בה וקא סבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה ועיין בס' א' סי' ל' ובס' ג' סי' ל' ועיין בס' ראשון סי' כ"ג (א"ה חבל על דאבדין ועיין לקמן בפי"א מהלכות אלו):

גרסינן בפ"ק דזבחים איבעיא להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא שמה הולכה פירש רש"י דנפקא מינה לפסול בה המחשבה וכן אם עשאה זר ויש נפקותא אחרת דאי לא שמה הולכה היכא דהוליך הכשר שלא ברגל צריך להחזיר המזרק לאחוריו ולעשות ההולכה ברגל וכן אם עשה זר יחזירנה לאחוריו אבל אי שמה הולכה אם הוליכה הפסול בהושטת יד אין תקנה בחזרה שכבר נפסל הזבח בהושטת הפסול וכן כתבו התוס' שם אלא שיש בדבריהם חסרון לשון אבל כוונתם היא כמ"ש והקשו התוס' ז"ל דאמאי איצטריך תלמודא למיפשט מדיוקא דהא עומד דומיא דיושב כשר אלמא שמה הליכה ת"ל מדפסיל יושב ואי אמרת לא שמה הולכה אמאי פסול יחזירנה לאחוריו אלא ודאי דשמה הולכה ותירצו דה"א דמיירי כי לא תקנה ולא החזיר הדם לאחוריו לעשות הולכה ברגל ובגמרא דייק דמשמע הא היה עומד דומיא דיושב כשר ודחו דנייד פורתא. ודע שהנראה מהסוגיא הוא דאם הוליך שלא ברגל אף שהלך אח"כ ברגל צריך תקון ויחזיר המזרק לאחוריו ויוליכנו ברגל ואין לומר דדוקא היכא שלא הוליך כלל אלא מהקבלה ועד הזריקה הוליך שלא ברגל אז הוא דצריך תקון קודם זריקה שיחזיר המזרק לאחוריו

אבל היכא דהוליך בין בתחילה בין בסוף אין צורך בתיקון שהרי קיים מצות הליכה דא"כ מאי פריך לעולא ממתני' דנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר דאימא דהתם מיירי שכבר הלך ברגל קודם שפיכה א"נ שהלך בו ברגל לאחר אסיפה אלא ודאי דבעינן מתחלה ועד סוף הליכה ברגל. ולפ"ז יש לתמוה על רבינו למה השמיט דין זה ללמדנו היכא שהיתה מקצת ההולכה שלא ברגל דצריך תיקון ובפרט דאיכא למ"ד בגמרא דלא מהני תיקון. ועוד אני תמיה כשכתב דין נשפך מן הכלי על הרצפה למה לא ביאר שצריך לאחר האסיפה שיחזיר המזרק לאחוריו למקום השפיכה דסתמא דמילתא לגואי נמי עייל וכדאיתא בגמרא. ואפשר לומר שכבר רמז לנו רבינו דין זה במ"ש קבל הפסול ונתן לכשר כו' יחזיר לכשר ומדנקט יחזיר לכשר ולא יחזור הכשר ויקבלנו משמע שהולכה שעשה הכשר שלא ברגל צריכה תיקון וכה"ג דייק תלמודא התם ודוחק. עוד אני תמיה דבתחלת הדין שלמדנו רבינו דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה נקט לפיכך כהן שקבל הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח ע"כ דהיינו שלא היתה הולכה ברגל כלל לישמעינן רבותא דהיינו היכא שהוליכו שלא ברגל בתחלה ולא תקן ואח"כ הוליכו ברגל מן המקום שהניחו בתחלה שלא ברגל שנפסל הזבח ואולי דרבינו מיירי בשוחט בצד המזבח ורצה ללמדנו דאפילו הליכה כזו דדרכה בכך אפ"ה לא שמה הליכה וכ"ש היכא דהוליך בתחלה שלא ברגל ואח"כ הלך ברגל דההליכה הראשונה שהיתה שלא ברגל היתה שלא כדרכה דפשיטא שאם לא תקן שנפסל הזבח. והרי בפי"ג גבי פסול מחשבה נקט נמי קבל הדם והוא עומד במקומו ופשט ידו לזורקו על המזבח והתם ודאי ע"כ לרבותא נקט כה"ג ללמדנו בפירוש שדרכו בכך ועדיין לא נתקררה דעתי בזה והדבר צריך תלמוד:

ויש להסתפק היכא דהוליך הדם ברגל מעט וזרקו בהושטת יד ולא היה דרכו להושיטו מאותו מקום אם נפסל הזבח או לא דאף שכתבנו לעיל שאפילו שהוליך בתחלה ברגל כל שהוליך אח"כ שלא ברגל צריך תיקון אפשר דהיינו דוקא היכא שההולכה שלא ברגל לא היתה לצורך זריקה אלא שפשט ידו ונתנו לחבירו וחבירו עמד וזרק אבל היכא דזרק אף שהוא ממקום רחוק שאין דרך הולכה בכך אפ"ה לא נפסל הזבח כיון שכבר קיים מצות הליכה ברגל מקודם. או דילמא כיון שלא כדרכה לא מהני ולזה דעתי נוטה דלא מהני כיון שאין דרכה בכך. ודע דהיכא דהוליך הפסול נפסל הזבח א"א לתקן כמ"ש רבינו בפרקין דין ז"ך. ומ"ש מרן ופסק כמ"ד לא אפשר לתקוני משום דר"י קאי כוותיה כוונת דבריו דר"י דס"ל דהולכה שלא ברגל א"א לתקן מכ"ש שיסבור כן בהולכת פסול ברגל ואף שנדחו דברי ר"י היינו דוקא בהולכה שלא ברגל אבל בהולכת פסול לא נדחו

דבריו ופסק כוותיה ובזה נסתלקה תמיהת הרב לח"מ מעל מרן ז"ל יע"ש. (א"ה עיין עוד בפרט זה בפי"א מהלכות אלו):

הלכה כד

קבל בימינו ונתן לשמאלו כו'. (א"ה עיין בפי"ג מהל' מעשה הקרבנות הלכה י"ב):

הלכה כז

או שהוליך את הדם למזבח כו'. נראה מדברים אלו דדוקא בקבלה והולכה וזריקה אם נעשה אחת מכל אלו ע"י אחד מן הפסולין נפסל הזבח אך בהולכת איברים לכבש לא נפסל הזבח אף דלמצוה צריך כהן כשר וכמ"ש הלכה כ"ב. אך קשה מההיא דפ"ק דזבחים (דף י"ד) דפריך והרי הולכת איברים לכבש דעבודה שאפשר לבטלה היא ופסולה בזר דכתיב והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר זו הולכה לכבש ומשמע התם דמדמינן הולכת איברים להולכת דם לענין פסול:

הלכה לו

וכל דם הקדשים כו'. עיין בפרק י' מהלכות טומאת אוכלין הלכה ט"ז ובספר ברכת הזבח (דף ל"ד.):

פרק ב

הלכה ב

וכל הניתנין בזריקה כו'. עיין במ"ש הרב לח"מ בפ"ח מהל' חמץ ומצה ובפ"א מהלכות מעשה הקרבנות ובס' קרבן חגיגה סי' ל':

הלכה יג

שדם חטאת שנכנס להיכל כו'. בסוף פ"ח דזבחים (דף פ"ז) הקשו בגמרא דיאמר קדש ואל יאמר פנימה ומשני רבא כל מידי דחשיב עלה לפני ולפנים לא מיפסיל בהיכל. ולא ידעתי למה השמיט רבינו דין זה:

פרק ג

הלכה ו

וכן בהמת קדשים שנשחטה בלילה כו'. יש להסתפק אם משלה בהם האור אם תרד או לא דאפשר דכי היכי דמהני משלה האור לשאר פסולים שירדו שיעלו ה"נ מהני להנך דלא ירדו. או דלמא לא דמי. ובס"פ פרת חטאת (דף ק"כ) גרסינן קדשי קדשים ששחטן בדרום אם עלו לא ירדו איבעיא להו ירדו מהו שיעלו כך היא גירסת התוס' שם וכתבו

דבריש פ"ק דמעילה נחלקו רבא ורב יוסף אם עלו מהו שירדו והכא פשיטא ליה דאם עלו לא ירדו הכא מיירי במשלה בהם האור ומש"ה אליבא דכ"ע אם עלו לא ירדו. נקטינן דאף לרבא דס"ל בשחיטת דרום אם עלה ירד אם משלה בהם האור לא ירד וה"ה לדידן בשאר פסולים כגון שחיטת לילה או נשפך דמה או יצאת דאם משלה בהם האור לא ירדו. ומיהו נ"ל דאליבא דכ"ע אם ירדו הנך פסולים אע"ג דמשלה בהם האור לא יעלו ורב יוסף דקאמר יעלו היינו דוקא בשחיטת דרום דס"ל דאם עלה לא ירד אפילו שלא משלה בו האור מהני ליה משלה בו האור לאם ירד שיעלה. אבל בדברים שאם עלה ירד לא מהני משלה בו האור אלא חד דרגא דהיינו שאם עלה לא ירד אבל לא תרי דרגי שאם ירד יעלה. ומחלוקת זה דאם ירדו מהו שיעלו תלוי באותו מחלוקת דפ"ק דמעילה דאם עלו מהו שירדו. ורבינו לא ביאר לנו דין זה ואולי גירסתו היא כגירסת רש"י ז"ל. ועיין ברכת הזבח ריש דמ"ח ודו"ק:

הלכה י

ואם משלה בהם האור כו'. קומץ שנתפגל וכו'. לא נתן שיעור רבינו במאי דקאמר ואם משלה בהם האור אי בעינן כולו או רובו או מקצתו. והנה הצד האחד שהוא דבעינן שימשול האור בכולו א"א דהא בפ' ב"ש אמרינן ה"מ אבר דמיחבר אבל קומץ דמיפרת אימא לא קמ"ל ואי איתא דבעינן שימשול האור בכולו אין חלוק בין קומץ לאבר. אך אכתי יש להסתפק אי בעינן רובו או לא. והנה רש"י כתב אבר דמיחבר איכא למימר כיון שמשלה האור במקצתו נלקט כולו בקדושו כו' ולפ"ז נראה דה"ה בההיא דר"י דהפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהם ומוקי לה ר' זירא שמשלה בהם האור כיון שמשל במקצתו פקע איסור מהם. אך ראיתי לרבינו שכתב בפ' ח"י מהלכות אלו דין כ"א פגול או נותר או טמא שהעלן לראש המזבח משמשלה האור ברובן פקע איסורין מהם הרי שהצריך רוב ובדין זה לא ביאר דעתו ומסתמא נראה דהכא נמי בעינן רוב שהרי בחד לישנא נאמרו וכי היכי דמשלה בהם האור דר"ז הוי ברובו ה"נ דעולא ולרש"י בין דעולא בין דר"ז הוי במקצת ונראה דלא פליגי רש"י ורבינו לענין דינא וזה תלוי בההיא דאמרינן בפ' הקומץ רבה (דף כ"ו) איתמר קומץ מאימתי מתיר שירים באכילה ר' חנינא אומר משמשלה בו האור ר"י אמר משתצית בו את האור ברובו ופירש"י משלה במקצת ור"ח ור"י לא פליגי אלא בחדא אבל משלה והצית כולה חדא מילתא היא וא"כ אליבא דר"ח מימרא דעולא ודר"ז מיירי שמשלה האור במקצת דכיון שנעשו מצותן פקע איסורן מהם ואפילו אם ירדו יעלו ולר"י דוקא שמשל האור ברוב הא לאו הכי לא נעשה מצותן ולא פקע איסורם מהם ואם ירדו לא יעלו ורבינו כיון שפסק בפי"ב מה'

מעשה הקרבנות כר"י מש"ה כתב בפי"ח מהלכות אלו משמשלה האור ברובן דוקא דאי לא לא נעשה מצותו ולא פקע איסורו וכבר כתבנו לעיל דהקטרת קומץ והקטרת איברים כולה חדא מלתא הוי וחד דינא אית להו ורש"י קאי אליבא דר' חנינא ופירשם אליבא דר' חנינא משום דלישנא דמשלה האור סתמא הכי משמע וכההיא דהקומץ רבה. ומ"מ אני תמיה למה לא פירש רבינו כאן דבעינן רוב כי היכי דפירש בפי"ח. אשר על כן נ"ל דדוקא בההיא דפ' ח"י בעינן רוב משום דטעמא דר"י דקאמר הפגול והנותר והטמא שהעלן פקע איסורן מהם הוא מטעמא דעולא דקאמר קומץ פיגול שהעלהו על גבי המזבח פקע פיגולו ממנו משום דאם אינה מתקבלת היאך מביא אחרים לידי פיגול ופירש"י מאחר שמתקבל לרצות אחרים לפיגולו הוא עצמו לא כ"ש שיתקבל ומה שמרצה אחרים לפיגולו היא משיצית האור ברובו דאז הותרו השיריים באכילה אבל קודם לכן לא משום דלא ירצה כתיב כהרצאת כשר כך הרצאת פסול וכדאיתא בפ' כל הזבחים (דף כ"ט) וכיון שלא למדנו שנפקע פיגולו אלא ממה שמרצה אחרים פשיטא דכי היכי דאינו מרצה אלא משמשלה האור ברובו ה"נ לא פקע פיגולו אלא משמשלה האור ברובו ואע"ג דבאימורין לא מרצו לפיגול דמשעת זריקת הדם הוקבעו לפיגול מ"מ ילפינן מקומץ דכי היכי דקומץ ע"כ פקע פיגולו משנעשית מצותו שהרי מרצה אחרים לפיגולם ה"נ אימורים משנעשה מצותן פקע מהם איסורם אבל ההיא דעולא דאם משלה בהם האור דאפילו אם ירדו יעלו טעמא הוי משום דנעשו לחמו של מזבח וכיון שנעשו לחמו אפילו אם ירדו יעלו בהא לא בעינן רוב אלא מכיון שמשלה בהם האור הרי נעשו לחמו של מזבח ואפילו אם ירדו יעלו ומש"ה לא הצריך רבינו כאן רוב. ודע דאמרינן בפ"ג דכריתות (דף י"ד) דההיכא דהעלה אבר פיגול לגבי מזבח ופלגיה אנח על גבי מזבח ופלגיה מאבראי דמזבח דההוא דאבראי לא פקע פיגולו ואע"פ שמשלה האור ברוב האימורין ואפילו היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח היא בעיא דרמי בר חמא אם הלכו באיברים אחר הרוב ולא איפשיטא ונראה דה"ה נמי דלא מסקינן ליה ואפילו היכא דרוב האבר הוא על גבי המזבח מספיקא לא יעלו ומש"ה לא הביא רבינו דין זה. ולפ"ז יש לתמוה על מ"ש רבינו קומץ שנתפגל כו' דהשתא ומה אבר דמחובר אמרינן דאפילו עלה רובו לא יעלה הכל קומץ דמיפרת לא כל שכן דלא יעלה, ואין לומר דההיא דכריתות היא לענין אכילה דוקא אבל לענין עליה אפילו שלא העלה אלא מקצת האבר יעלה כולו משום דמוכח התם דעליה ואכילה מדמינן להו להדדי שהרי לענין אכילה הביאו בגמ' ההיא דעולא וההיא דעולא לענין עליה נאמר וכדאיתא בפ' ב"ש והתוס' בפ"ג דכריתות ובפ' ב"ש (דף מ"ב) כתבו דההיא דרב אחאי דקומץ פיגול דפלגיה מצית אארעא ופלגיה

אסקיה למערכה ומשלה בו האור אסיקנא ליה לכתחלה מיירי כשהיה כבר על המזבח ההוא פלגא דנחית אארעא אבל היכא דלא עלה למזבח מעולם לא, ונראה דלפי זה האי משלה בו האור דנקט רב אחאי מיירי לאחר ירידה ואשמעינן דאע"ג דקודם ירידה לא משלה בו האור ואם היה יורד כולו לא היה עולה אפ"ה היכא דלא ירד כולו חשבינן ליה כמחובר ואם משלה בו האור מסיקנא ליה דאי משלה בו האור קודם ירידה הא אפילו ירד הכל יעלה וכדעולא לא שנו אלא שלא משלה בהם האור אבל משלה בהם האור יעלו. וסבור הייתי לומר דאפילו דנימא דמשלה בו האור והוא קודם ירידה ניחא דהכא מיירי כשהורידם ועד כאן לא קאמר עולא דאם ירדו יעלו אלא כשירדו מאליהן אבל כשהורידם לא יעלו ואשמעינן רב אחאי דאם לא הוריד אלא מקצת לא יעלה משום דחשיב כמחובר וכאילו לא הוריד וסומכין מצאתי לחילוק זה ממ"ש התוס' בכריתות שאני התם שהיה כולו מתחלה על גבי המזבח ואח"כ הוריד חציו למטה ע"כ, ומדנקטו הוריד ולא ירד משמע שכוונו לחילוק זה. אך הרואה יראה מ"ש התוס' בפ' המזבח מקדש (דף פ"ה) ד"ה וכולן שפקעו דיותר י"ל שיעלו כשהורידן מהיכא דירדו מאליהן באופן דע"כ אית לן למימר דהאי ומשלה בהם האור הוא לאחר ירידה. והנה מדברי רבינו נראה דהאי מימרא דרב אחאי הוא אפילו היכא דלא עלה אלא מקצת וכ"כ רש"י בפירוש דאפילו שלא עלה אלא מקצת מסקינן לכוליה וא"כ הדרא קושיא לדוכתה. ונראה דס"ל כמו שפירש ר"ת דשאני קומץ מאימורים דהקומץ כולו חשיב אזכרה אחת וההוא פלגא דעל המזבח משיך ליה לפלגא דארעא דאי לאו הכי ההוא דעל המזבח קומץ שחסר הוא וירד וכיון דמשיך ליה פקע פיגול ממנו אבל פלגא דאבר לא משיך אידך פלגא דהן עצמן שלא הוקטרו אימורין כשר ע"כ. ודע שהתוס' כתבו בפ' המזבח מקדש (דף פ"ה) ד"ה וכולן שפקעו דמימרא דעולא מיירי שמשלה בהם האור פורתא אבל נתעכלו קצת לא יעלו ועוד חילקו דהאי דעולא מיירי כשהוריד אבל אם ירדו לא יעלו ועוד כתבו דאפשר דיעלו דנקט עולא היינו אם ירצה אבל אין חובה להעלותם וכל זה כתבו כי היכי דלא תיקשי לעולא מתני' דקתני וכולם שפקעו מעל גבי המזבח לא יעלו ורבינו לא חלק בזה כלל ונראה דטעמא הוא משום דע"כ לא נצרכו חלוקים אלו אלא אליבא דרש"י דפירש דוכלם דמתני' קאי אפסולין וכן אליבא דרב חנינא מסורא דמתני מימרא דעולא אסיפא אבל רבינו פסק כרב מרי דמימרא דעולא לא קאי אלא אארישא וס"ל דוכולן דמתני' לא קאי אלא אעצמות וגידים וכמבואר מדבריו בפ"ו ממעשה הקרבנות שוב אין אנו צריכים לחילוקי התוס' ז"ל משום דמתני' דוכולם אתיא כפשטה:

הלכה יא

איברים וחלבים וקמצים שלנו כו'. ה"ה אם לנו בכבש וכן בסובב אין לינה פוסלת תוס' פ"ד דיומא דף מ"ה ד"ה סודרן ודו"ק. ודין הכבש אפשר שרמזו רבינו לקמן בדין ח"י ודוק:

הלכה יב

ואויר מזבח כמזבח כו'. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר פי"א מהלכות שגגות דין ד'):

הלכה יח

מזבח הפנימי מקדש כו'. דע דהא דקיי"ל דכלי שרת מקדשין כל דבר הראוי להם מ"מ כל דבר שיש לו שיעור ונתן בכלי שרת יותר מכשיעור לא נתקדש כלל, זה מתבאר בסוגיא דס"פ לולב וערבה (דף מ"ט) דפריך בגמ' ואמאי נייתי במקודשת ואמר זעירי אין שיעור למים כו' משמע דאם היה שיעור למים אינם ראויים לכלי ואין הכלי מקדשן וכמו שפירש"י שם וחזקיה ורבי ינאי כולם מודים בדין זה כמבואר שם:

הלכה יט

וכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב. עיין ברכת הזבח (דף נ"ט ריש ע"ב) ודוק:

הלכה כ

ואין מקדשין אלא מדעת וכו'. ר"ל דאינן מקדשין כלל אף ליפסל ואף שיש דברים שאינן מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכמ"ש רבינו בפרקין דין זה ודין כ"א מ"מ כשהוא שלא מדעת אינן מקדשין אף ליפסל כן מתבאר בסוגיא הנזכר יע"ש. ודע דאף למ"ד דכלי שרת אין מקדשין שלא מדעת מ"מ משום גזירה דשמא יאמרו לדעת נתקדשו מתקדשין הכי ס"ל לחזקיה בפ' לולב וערבה (דף נ') וזעירי חולק עליו בגזירה זו כמבואר שם. אך קשה מההיא דאמרינן פ' שתי מדות (דף צ') וכי נעקר מאי הוי גברא למאי דצריך קא מכוין ותירצו משמיה דרב זאת אומרת כלי שרת מקדשין שלא מדעת, ולפי סברת חזקיה אימא דטעמא הוא משום שמא יאמרו לדעת הם. ושמא שאני התם דאין שיעור למים ואיכא למיחש שמא יאמרו אבל הכא דאיכא שיעור ליכא למיחש:

הלכה כה

והמזבח פגום עד שיבנה. עיין בתוס' פ' הזהב (דף נ"ג) סוף ד"ה לא ודו"ק:

פרק ד

הלכה יד

השולח חטאתו ממדינת הים וכו'. משנה בפ' כל הגט (דף כ"ט). ואף שרבה חילק שם בין זקן שהגיע לגבורות לזקן שלא הגיע לגבורות הא אסיק ליה אביי בתיובתא וכמ"ש ה"ה סוף פ"ו מהל' גירושין. אך קשה דהיה לו לחלק ולומר דאם הניחו גוסס אין מקריבין אותו וכמ"ש בה' גירושין. וראיתי לתוס' בפ"ה דיומא (דף כ"ה) ד"ה והתנן שכתבו דהא דקאמר התם אבל הגיע לגבורות לא ה"מ גבי גט משום חומר דא"א אבל בשולח חטאתו אין חלוק בין הגיע ללא הגיע ותדע דאמתני' דהמביא גט קאמר לה התם ולא אמתני' דשולח חטאתו ע"כ. ולכאורה נראה דאף מאי דקאמר רבה התם דאם גוסס לא, לא קאי אלא לחלוקת המביא גט משום חומר דא"א אבל השולח חטאתו אפילו הניחו גוסס מקריבין אותו שהרי מההכרח שהכריחו דבשולח חטאתו אין חלוק בין הגיע ללא הגיע גם אנו נכריח ג"כ דבשולח חטאתו אין חלוק בין הניחו חולה להניחו גוסס ובזה הוא ניחא מה שסתם רבינו וכתב השולח חטאתו ולא חילק. אבל הדבר הוא זר בעיני לומר דאם הניחו גוסס שיקריבו את חטאתו כיון דקי"ל דרוב גוססין למיתה וממה שהכריחו התוס' להגיע לגבורות אין להכריח לגוסס דלעולם דגבי גוסס שוים הם גט וחטאת אלא דרבה רצה ללמדנו שני חלוקים דהיינו הגיע וגוסס ומש"ה קאמר לה אמתני' דמביא גט דהתם שייכי כולהו אבל אמתני' דחטאת אף דשייך חילוק דגוסס לא שייך חילוק דהגיע. זאת ועוד דאף שנכחש כל זה ונאמר דס"ל לתוס' דגבי חטאת אין חלוק בין גוסס לאינו גוסס אכתי לא הועלנו כלום לדברי רבינו שהרי בפ"ט מה' תרומות דין ג' חילק בין גוסס לאינו גוסס גבי תרומה וא"כ תיקשי ליה אמאי לא חילק כן גבי חטאת ולומר דס"ל דיש חלוק בין תרומה לחטאת ושאני תרומה דחמירא זהו דבר שראוי להקצותו מן הדעת, והנכון שרבינו סמך על מ"ש בה' גירושין וה' תרומות שוב ראיתי להרב בעל ל"מ בפ"ו מה' גירושין שעמד בדברי רבינו הללו יע"ש: ודע שמרן בה' תרומות הקשה דאמאי לא חלק רבינו בין הגיע ללא הגיע ותירץ משום דאסיקנא לרבה בתיובתא ולפי מ"ש בשם התוס' אפשר לומר דאף רבה יודה גבי תרומה דאף בהגיע לגבורות אוכלת בתרומה:

הלכה כא

מי שנתחייב באשם תלוי כו' ואצ"ל באשם ודאי שהוא כן. לא הבנתי ק"ו זה דהא בגמ' מוכח דיותר יש להחמיר באשם תלוי מאשם ודאי שהרי אשם ודאי אם נודע לו שלא חטא הרי הוא חולין ואילו אשם תלוי ירעה עד שיפול בו מום וטעמא משום דלבו נוקפו

ובגמ' דאפילו ר"מ דלית ליה האי טעמא דלבו נוקפו ואית ליה במפריש אשם תלוי ונודע לו שחטא או שלא חטא דירעה בעדר מ"מ במפריש ב' אשמות לאחריות מודה דשייך טעמא דלבו נוקפו ואם הפריש ב' אשמות לאחריות ואח"כ נודע לו שחטא או שלא חטא דירעו עד שיסתאבו דודאי מאי דאמרינן בגמ' דמודה ר"מ במפריש ב' אשמות לאחריות כו' אין הכוונה לענין שאם נתכפר באחד מהם השני ירעה עד שיסתאב דהאי דינא לא תלי באם לבו נוקפו או לא שהרי מפריש ב' אשמות ודאים לאחריות או ב' חטאות לאחריות דלא שייך בהו לבו נוקפו ואם נודע לו שלא חטא הם חולין גמורים אפ"ה היכא דלא נודע לו ונתכפר באחד מהם השני ירעה עד שיסתאב אלא כוונת הגמרא היא דמודה ר"מ היכא דהפריש שני אשמות תלויין ואח"כ נודע לו שחטא או שלא חטא דשניהם ירעו עד שיסתאבו משום דגלי דעתיה דלבו נוקפו וגמר והקדיש וכן כתבו התוס' בפירוש אבל רבינו שבא ללמדנו שמתכפר באחד והשני ירעה עד שיסתאב לא ידעתי מה הפרש יש בין אשם תלוי לאשם ודאי שכתב ואין צ"ל באשם ודאי שהוא כן וטעמא דמילתא היכא דהפריש שנים שהשני ירעה נ"ל שהוא לפי שחל על שניהם קדושת קרבן מספק שהרי הפריש שניהם ואמר שאם יאבד האחד שיקריב השני. ולפי זה נ"ל דהיכא דהפריש אחד ואח"כ הפריש אחר לאחריות ואבד הראשון שהשני הוא חולין לפי שלא חלה קדושה על השני אלא לאחר אבידת ראשון שהרי על תנאי הקדיש השני אבל כשהפריש שנים כאחד לאחריות על שניהם חלה קדושת קרבן שהרי אינו מבורר איזה מהם הוא עיקר הקדשו ואיזה הוא התנאי ולפיכך מתכפר באחד והשני ירעה דשמא השני הוא עיקר ההקדש והראשון הוא התנאי:

הלכה כב

ובאים בכסף שקלים כו'. אבל חטאת לא בעי שיעור וכדאיתא בפ' בתרא דכריתות ומיהו מצוה מן המובחר שיביא בסלע ואם הביא בפחות מדנקא הוי עבריינא כ"כ התוס' פ"ב דכריתות (דף י') ד"ה מכלל ופ"ה דזבחים (דף פ"ח) ד"ה וחטאת יע"ש:

הלכה כד

וחזר ונעשה יפה כו'. בפירוש המשנה פ' בתרא דכריתות משנה ו' כתב רבינו בהפך וצ"ע (א"ה ועיין עוד לקמן בפ"ד מהל' מעילה):

פרק ה

הלכה א

המפריש מעות לחטאתו ומת ילכו המעות לים המלח כו'. בתורת כהנים פרשת ויקרא אמרינן הפריש חטאתו ומת יביאו יורשיו עולתו. וכתב הרב בעל קרבן אהרן (דף קכ"ד ע"ג) וזה לשונו אבל לא חטאתו שחטאת שמתו בעליו מת הוא כו' ואף על גב דחטאת למיתה אזלא משום דמתו בעליו אף על פי כן כיון דהפרישה לחטאת כאילו הקריבה ולזה יביאו יורשין עולתו בתר מיתתו ע"כ. ודין זה הוא תימה בעיני דההפרשה אינו מעלה ומוריד כלל ודוקא שהקריבה חטאת מביאין היורשים עולתה ולישנא דמתני' ספ"ב דקינין הכי דייקא דקתני האשה שהביאה חטאתה כו'. וכ"כ בפירוש הרשב"א והריטב"א בפ"ק דקדושין (דף י"ג) גבי האשה שהביאה חטאתה יע"ש. וגירסתנו דקתני שאם הפריש נראה שהוא ט"ס וצ"ל שאם הביא חטאתו וכך היא גירסת התוס' במנחות יע"ש:

פרק ו

הלכה כ

איברי חטאת שנתערבו כו'. עיין במ"ש מרן בפ"ז מהל' ע"ז ובריש פט"ו מהל' תרומות יע"ש:

פרק יא

הלכה א

כל המנחות שקמצן אחד מן הפסולין פסולה וכו'. בריש הקומץ זוטא אמרינן אמר ר' ינאי לקוט לבונה בזר פסולה מ"ט אמר ר' ירמיה משום הולכה נגעו בה קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה והולכה בזר פסולה ע"כ. ולפי זה יש לתמוה על רבינו שפסק לפסול דהא בגמ' תלו טעמא דפסולה משום דהולכה שלא ברגל שמה הולכה ואילו רבינו בפ"א מהל' אלו פסק דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ומתבאר שם מדבריו שאם עשאה זר לא פסיל וכן בס"פ י"ג מהלכות אלו פסק דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ואין לומר דס"ל דע"כ לא אמרינן דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אלא כשאין דרכה בכך אבל כשדרכה בכך שמה הולכה וכמ"ש רש"י בסוף פ"ק דזבחים (דף ט"ו) וגריס אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסול משום דדרכה בכך הא ליתא שהרי כבר כתבנו במקום אחר (א"ה תמצאנו לעיל פ"א מהלכות אלו הלכה כ"ג) דדעת רבינו

הוא דהולכה שלא ברגל אפי' שדרכה בכך לא שמה הולכה ואיהו גריס דכ"ע בהליכה זוטרתי לא פסלה וכן כתב הרב לח"מ בפ"א שדעת רבינו הוא כמ"ש. וקושיא זו שייכא ג"כ למה שפסק רבינו בפי"ז מהלכות אלו דין ג' טבילת אצבע בדם החטאות הפנימיות מפגלת ובפ"ק דזבחים (דף י"ג) מוכח דמדין הולכה נגעו בה וטבילת אצבע הוי הולכה שלא ברגל ולפי מה שפסק רבינו דלא שמה הולכה לא היה לו לפסוק דטבילת אצבע מפגלת. והנראה אצלי דרבינו לא גריס גבי לקוט לבונה קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה כי היכי דלא גרסינן לה גבי טבילת אצבע דהתם נמי שייך לומר הולכה שלא ברגל שמה הולכה כמו גבי לקוט לבונה ומדלא גרסינן ליה התם ש"מ דליתיה להאי טעמא ואפי' למ"ד דלא שמה הולכה טבילת אצבע מפגלת ולקוט לבונה פסולה בזר וטעמא דמלתא משום דהני כיון דלא סגיא בלאו הכי עבודות חשובות הם ומצותם בכך שצריך ללקט הלבונה ולטבול האצבע ולא דמי להושטת יד לזרוק או להקטיר דהתם הושטת היד לאו עבודה בפני עצמה היא אלא סופה דהולכה היא והא דאיצטריך בגמ' לומר דמטעם הולכה נגעו בה וכן בטבילת אצבע מוכח בגמרא דמטעם הולכה נגעו בה הוא משום דאנן לא למדנו מן התורה אלא שבד' עבודות נפסל הזבח במחשבה ובג' בזר דהיינו קבלה והולכה וזריקה וכל עבודה שהיא חשובה דלא סגיא בלאו הכי פוסל בה מחשבה וזר ומדמינן לה למאי דדמי לה טפי אע"פ שאין דמיונם עולה יפה כמו מתן כלי לקבלה וטבילת אצבע להולך ולקוט לבונה להולך אבל אין לומר בהם שכיון שאינם ברגל שלא יהיו נקראים עבודה לפי שאין מצותם מטעם הולכה אלא דכדאי לפוסלה בזר ובמחשבה מדמינן להו להלוך ואע"ג דהכא בפ' הקומץ דחי תלמודא דשאני מתן כלי דדמי לקבלה אבל לקוט לבונה דלא דמי להנך לא אפ"ה פסק רבינו כרב מרי שהשוה אותם משום דהתלמוד לא דחה אלא הראיה דכל הקומץ אבל בעיקר דינו דרבי ינאי ובטעמו של רבי ירמיה אינו חולק ומההיא דטבילת אצבע דסוף פ"ק דזבחים מוכח דלמסקנא כל שהיא עבודה דלא סגיא בלאו הכי עבודה חשובה היא ומדמינן לה למאי דדמי טפי אע"פ שאינו דומה בכל צדדיו. ועיין במ"ש התוס' בד"ה משום הולכה נגעו בה שנראה דלא ניחא להו בגירסא זו דקסבר הולכה שלא ברגל משום דגבי טבילת אצבע לא גרסינן לה. ועיין בס"ג סי' ל' (א"ה חבל על דאבדין):

ודע שלא נתבאר בדברי רבינו אם הליכת הזר לאחר מתן כלי פוסלת או לא אך ממ"ש מקמיצה ואילך מצות כהונה נ"ל דפוסל משום דהוי דומיא דהולכת דם למזבח דפסולה בזר ועוד דכיון דמחשבה פוסלת בהולכת הקומץ ה"ה דפוסל הזר והכי אמרי' בספ"ק דזבחים הולכה בזר מחלוקת ר"ש ורבנן ואיתא נמי התם הולכה שלא ברגל מחלוקת

ר"ש ורבנן הרי דמדמינן להו להדדי אך לא ידעתי אי בעינן הולכה ברגל כי היכי דבעינן בהולכת הדם ובסוף הקומץ זוטא (דף ט"ז) אמרינן קסבר ר"י כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עליה ופירש"י כל עבודה שאינה מתרת כגון הולכה דלא מעכבא דאפשר להושיט זה לזה ע"כ. ור"י הוא מן הסוברים דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה וכדאיתא בספ"ק דזבחים ומ"מ עדיין הדבר בספק אצלי וצריך להתלמד ממקום אחר:

הלכה טו

מנחה שקמצה כו'. נראה שעיקר הנוסחא היא מנחה שהקטיר קומצה כו':

פרק יב

הלכה ו

נסכים שקדשו בכלי שרת וכו'. מ"ש מרן דהואיל וכבר קדשו נסכים בשעת שחיטה כו'. עיין בתוי"ט ובס' ברכת הזבח (דף קכ"ט ע"ב) ודוק:

הלכה ז

וכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן וכו'. פי"א דמנחות (דף צ"א):

הלכה טו

תודה שנשחטה כו'. כתב הרשב"א בשם הראב"ד דאם שחט על פ' חלות ואמר תיקדוש פלגא דכל חדא לא קדשה דהו"ל פרוסה ע"כ. ועיין עוד שם שכתב דהלכתא כחזקיה וכתמיהת מרן. ועיין בחדושי הרשב"א פ"ק דחולין (דף כ"ג) אההיא דאמרינן הכא במאי עסקינן לפטור וכו' ודוק. ועיין ברכת הזבח (דף קכ"ח סוף ע"ב):

ומ"ש רבינו מושך ארבעים מתוך פ' ומרים מהם אחת וכו'. התוס' בפ' מי שהוציאוהו (דף נ') ובפ' התודה חולקים בזה וס"ל דאם כל מ' לבדן מפריש ד' מכל מ' ומ' אבל אם כולן יחד אי אפשר לתקן אם לא יפריש י"א מכל מין ומין דהא כל מין ומין יש לו עשר חולין ועשר קדושות ואז אי אפשר שלא תהא אחת תרומה מן הקדושות יע"ש:

פרק יג

הלכה א

שלש מחשבות הם וכו'. מדברי רבינו נראה דכל מחשבה דקדשים הוי אפי' בלא הוצאה בפה. (א"ה וכן הוא דעת הר"ב החינוך פ' צו) אך התוס' בפ"ק דזבחים (דף ד') ד"ה מחשבה נראה דס"ל דכל מחשבה דקדשים צריך הוצאה בפה וקרי לה מחשבה לפי

שאין בה מעשה וכ"כ בפ' תמיד נשחט (דף ס"ג) ועיין במ"ש בפ"ב דחולין (דף ל"ט) ועיין בפ' הניזקין אההיא דכ"ג יוכיח וכן הוא דעת רש"י בפרק ב"ש (דף מ"א) ובפ"ק דמנחות (דף ב') וכ"כ התוס' בס"פ המפקיד וכ"כ הסמ"ג. והתימה מהרא"ם ז"ל שכתב בפ' שופטים פ' לא תזבח לה' כל דבר רע דדרשינן כל דיבור רע והוי אזהרה למפגל דלאו דוקא דיבור אלא אפילו במחשבה כדנפקא לן מלא יחשב ע"כ. ומי הכניסו בתגר זה מאחר דהתוס' ורש"י וסמ"ג ס"ל דדוקא באמירה ועיין ברש"י פ' האיש מקדש (דף מ"א) אההיא דאמרי' שכן ישנן במחשבה. (א"ה עיין בזבחים (דף ל"ט) דמשמע קצת כדברי התוס'. ועיין בפ"ק דזבחים (דף כ"ט) דמחשב בקדשים לוקה ופריך והא לאו שאין בו מעשה הוא כו'. ואם איתא דבמחשבה תליא מלתא מלקות היכי משכחת לה אטו מאן דאכיל תמרי בארבלא לקי דכה"ג פריך תלמודא בס"פ הנחנקין גבי הכובש את נבואתו יע"ש) . ומ"ש מחשבת שינוי השם כיצד כו'. עיין לעיל ספ"ד מה' מעשה הקרבנות ובמ"ש הר"ב לח"מ שם. ומ"ש מחשבת הזמן כיצד כו'. דע דשפיכת שירים הוי אכילת מזבח ובכלל זריקה היא שאם שחט או קבל או הוליך או זרק לשפוך שירים למחר הוי פגול וכדאיתא בפ"ק דזבחים (דף י"ג) וכ"כ רבינו לקמן בפי"ז דין ז'. ומיהו אם חשב בשעת שפיכת שירים להקטיר או לאכול חוץ לזמנו לא הוי פגול לפי שאינה מד' עבודות שהזבח נפגל בהם. ודין שפיכת שירים הוי כהקטרת אימורין והא דאיבעיא לן בפ"ק דמעילה (דף ז') חשב לנשפכין מהו כבר פירשו התוס' שם ובפ"ק דזבחים דהבעיא היא היכא דנשפך מקצת הדם מן הכלי על הרצפה דקי"ל דכשר ובשעת הולכת הדם שבכלי חשב לזרוק מהנשפכין חוץ לזמנן מהו מי אמרינן כיון דליכא מצוה באסיפתן לא הוי פגול או דלמא כיון שאם יאספנו ויזרקנו הויא זריקה פגול נמי הוי. ופשט דלא הוי פגול. ורש"י ז"ל פירש בבעיא זו שני פירושים וכולם הם תמוהים למי שיעיין בסוגיא דפ"ק דזבחים. ורבינו ז"ל לא הביא בעיא ולא ידעתי למה:

הלכה ו

ובהולכת הקומץ למזבח. נראה שדקדק רבינו למעט הולכה דמתן כלי דלא חשיב הולכה. ומיהו יש לתמוה מההיא דס"פ הקומץ זוטא (דף י"ו) דמוקי תלמודא אליבא דר"ל דהילוך דברייתא בהילוך דמתן כלי משמע דהילוך דמתן כלי הוי כהילוך דהקטרה ואע"ג דלר"י הוי כהילוך דהקטרה מ"מ בעיקר דינא דהילוך דמתן כלי אי חשיב עבודה או לא משמע דלא פליגי ולא פליגי אלא בהילוך דהקטרה אי חשיב כקמיצה או כהקטרה. וי"ל דכיון דאקשינן לר"ל אי הכי מתן כלי ובהילוך בהילוך ובמתן כלי מיבעי ליה. משמע דלדידן דס"ל דהולכה כהקטרה אתי שפיר. ואי אמרת דהילוך ומתן כלי חשיב עבודה

לפגל בה א"כ תקשי נמי לר"י דליתני בהילוך ובמתן כלי כיון דהא הליכה הוו ויהא נכלל בה גם הליכת ההקטרה כי היכי דעכשיו נכלל בהליכת ההקטרה הליכה דמתן כלי אלא ודאי דלר"י הליכה דמתן כלי לא חשיב עבודה לפגל בה ולדידיה אתיא ברייתא כסדרה דהילוך דתני הוי הילוך דהקטרה:

הלכה ז

או בשעת הגשתה. כ"כ התוס' בפ"ק דזבחים (דף י"ג) ד"ה זה הכלל דבהגשה אין פיגול דקמיצה כנגד שחיטה ואין לו פיגול קודם שחיטה יע"ש:

הלכה ח

או שחשב לשרוף חטאת הנשרפת כו'. מדברי רש"י פרק כל הפסולין (דף ל"ה) נראה דאם חשב שתאכלהו אש חוץ לזמנו או חוץ למקומו דפוסלת המחשבה:

הלכה ט

ומ"ש רבינו **כבר ביארנו כו'**. הוא בפ"א ושם נתבאר בארוכה: **והמהלך במקום שאינו צריך כו'**. ביאור דברי רבינו והראב"ד ז"ל עיין בקרבן אהרן פרשת צו פי"ב סי' ה' יע"ש: ומ"ש רבינו אבל אם קבל הדם בפנים וכו'. בספ"ק דזבחים תנן ר"א אומר המהלך במקום שצריך להלך מחשבה פוסלת במקום שאינו צריך להלך אין מחשבה פוסלת ובגמרא איפליגו בפירושא דרבא אמר הכל מודים קבלו בחוץ והכניסו בפנים זהו הילוך שצריך להלך קבלו בפנים והוציאהו בחוץ זהו הילוך שאין צריך להלך לא נחלקו אלא כשהכניסו וחזר והוציאו מר סבר הא צריך לאמטויי ומר סבר לאו כהילוך הצריך לעבודה דמי ע"כ. ונ"ל שטעות נפל בספרים וצריך לגרוס לא נחלקו אלא בהוציאו וחזר והכניסו ואביי אומר דבחזר והכניסו לכ"ע המחשבה פוסלת כי פליגי בשהוציאו לחוץ וחשב בעת הוצאתו לר"א לא חשיב הולכה ולרבנן חשיב הולכה ומחשבה פוסלת בה ורבינו פסק כרבנן ואליבא דאביי. והראב"ד השיג עליו וז"ל לא נהיר דסוגין כולה כר' אליעזר דאמר לא שמה הולכה. וטעמו משום דאיפליגו אביי ורבא בפירושא דמילתא דר' אליעזר. ואני תמיה על זה שהרי רבא דס"ל דבצריך לאמטויי פליגי קאמר אפילו לדברי הפוסל פסול דהא צריך לאמטויי והאי טעמא דצריך לאמטויי לדידיה הוא אליבא דרבנן וא"כ משמע דרבא סבירא ליה דהלכתא כרבנן ואף שנדחו דברי רבא היינו בפירושא דר"א אבל במאי דפסק כרבנן לא נדחו דבריו. ושמא י"ל דס"ל להראב"ד דמימרא זו דרבא דאפילו לדברי הפוסל פסול היינו לבתר דשמע מאביי דתניא בהדיא דלכ"ע בצריך לאמטויי צריך עבודה הוא. ומרן ז"ל כתב דמאי דאיפליגו אביי ורבא בפירושא דר"א הוא לפרושי

מלתיה דרבנן דמדר' אליעזר נשמע לרבנן ע"כ. ואני סבור שטעמו של הראב"ד אינו משום דאיפליגו בפירושא דמילתיה דר' אליעזר אלא דס"ל דאם הוצאה לחוץ חשיב הולכה ופסיל בה מחשבה ה"ה דאם הוציאו זר לחוץ פסול כמו שפוסל בהולכה וכן אליבא דמ"ד הולכה שלא ברגל דאי אפשר לתקוניה או הוציאו שלא ברגל נפסל הזבח דכיון דחשיבא ההוצאה הולכה לענין המחשבה ה"ה לכל דיני הולכה שישנה בהוצאה ובגמ' הקשו למ"ד אי אפשר לתקן הולכה שלא ברגל מההיא דתנן קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר ותירצו מי סברת דקאי זר גואי לא דקאי זר בראי ע"כ, דמשמע דהוצאה בחוץ שלא ברגל לא חשיב כהולכה שלא ברגל וא"ה ה"ה לענין מחשבה לא חשיב כהולכה מוכח מינה דסוגיין כר"א. ובגמ' נמי נראה דמחשבה וזר והולכה שלא ברגל כולם שוים בדינם והא בהא תליא ובתחלת הסוגייא אמרו רבא ורב יוסף בזר מחלוקת ר"ש ורבנן וגרסי' נמי התם איתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר' שמעון ורבנן ורבינו לא גלה דעתו אי פסל הזר בהוצאתו לחוץ ברגל והדבר צריך תלמוד. ודע שרש"י ז"ל ס"ל דלאביי לא פליג ר' אליעזר ורבנן לענין דינא אלא דר"א אדר"ש קאי ופליג עלה:

פרק יד

הלכה ב

אבל אם חשב לפיסול בשעת שחיטה פסול במחשבתו שהשחיטה כשירה בזרים ע"כ. ולפי זה נ"ל שקטן ששחט אינו מפגל שהרי שחיטתו פסולה. וראיתי למרן בפ"א מהלכות אלו עלה דההיא דהיתה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שכתב שיש מי שפירש אלא להחמיר כגון ששחט ע"מ לזרוק דמו אחר שתשקע החמה הויא מחשבתו מחשבה והזבח פגול ע"כ. כוונת דבריו דאי אמרינן דאין לו מחשבה והשחיטה פסולה הוי חומרא דאתי לידי קולא דהא אין הזבח נפסל אלא במי שראוי לעבודה ומש"ה היכא דחשב הקטן בשעת שחיטה מחשבת פיגול אמרינן דיש לו מחשבה ושחיטתו כשרה להחמיר עליו לעשותו פגול ודין זה לא שייך אלא במחשבת פגול שהוא חוץ לזמנו דאי במחשבת השם הזבח כשר אלא שלא עלו לבעליו ואי מחשבת המקום לא נפקא מידי לענין דינא אי יהבינן ליה לקטן מחשבה משום דמחשבת המקום אינו מפגל אלא פוסל וא"כ אף דנימא דאין לו מחשבה פסול הוא ואין הפרש בין פסולו של זה לפסולו של זה אבל במחשבת הזמן איכא חומרא לפי שהפגול הוא בכרת והפסול בלאו. ונ"ל דהיכא דשחט הקטן ולא היתה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו וחשב מחשבת פגול דלא הוי פגול משום דדוקא היכא דמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו אמרינן דהיכא דנפיק מניה קולא אמרינן

דיש לו מחשבה ואזלינן לחומרא אבל היכא דאין מחשבתו ניכרת אף דאתי לידי קולא אמרינן דאין לו מחשבה וא"כ השחיטה פסולה ושוב אינו מפגל דהא בפירוש איתמר בפ"ק דחולין אין להם מחשבה ואפי' מדרבנן. ומ"מ קשיא לי אכתי היכי מפגל הא אין מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שהיא מפגל וא"כ אף דנימא דשחיטתו כשרה לחומרא משום דמשנה מדרום לצפון והורה דמחשבתו לשם קדשים כשפגל אין מחשבתו ניכרת שפגל וכבר הוקשה זה להרב בעל לחם משנה ז"ל וצ"ע:

עוד קשיא לי בדין זה דע"כ פגול זה הוא מדרבנן דהא מדאורייתא במחשבתו ניכרת מתוך מעשיו אין לו וכמבואר בגמרא וכיון דמן התורה שחיטתו פסולה פשיטא דאין כאן פגול מן התורה ולמאי נפקא מינה דהוי פגול דרבנן אי לאיסור אכילה תיפוק ליה דאסור באכילה מן התורה משום קדשים שנפסלו ואולי נפקא מינה לענין טומאה דקי"ל הפגול והנותר הרי הם כראשון לטומאה וכמ"ש רבינו בפ"ח מהלכות אבות הטומאה וא"כ אם חשב הקטן מחשבת פגול מטמא את הידים:

הלכה ג

וכן המחשב במנחת קנאות. כתב מרן הכי משמע בתוספתא דמנחות ספ"ה. והוא בפ' כל המנחות (דף נ"ט) והביאו רבינו לקמן ספי"ו. והרב קרבן אהרן פ' צו (דף כ"ט) תמה מאד במה שהבין מרן בסברת הראב"ד, ועיין ברכת הזבח (דף כ' ע"א):

הלכה ח

כיצד חשב לשתות מדם הזבח כו'. עיין לקמן ריש פ"ד מהל' פרה אדומה. ומ"ש וכן אם חשב לאכול מפרים ושעירים הנשרפים כו'. עיין לקמן רפ"ד מהל' פרה אדומה. ומ"ש מרן וצריך טעם למה השמיט כו'. אשתמיט ליה מ"ש רבינו בפי"א דין ח' או שחשב לשרוף חטאת הנשרפת כו' ובפי"ג מיירי בסוג המחשבות מה הם וכתב דין השרפה שאינה מחשבה ובפרקין ביאר באיזה דברים לא פסל מחשבה וכתב דין אכילת פרים:

הלכה י

לפיכך אם חשב להקטיר כו'. דע דבפ"ק דמנחות (דף י"א) לא נקט במשנה כזית אלא בקומץ אבל בלבונה נקט סתם להקטיר לבונה, ורש"י פירש דהך סתמא כרבנן דאמרי לקמן דלבונה כשרה אפי' בקורט אחד הלכך לא תנא כזית, ועיין במ"ש רבינו לעיל פי"א מהלכות אלו דין ח' וצ"ע. ועיין בפי"ט מה' מעשה הקרבנות דמשמע מדברי רבינו דמקטיר בחוץ פחות מכזית דלבונה דפטור, ועיין בפי"ג דזבחים (דף ק"ט) במשנה דהקומץ והלבונה דמוכח מינה דבעינן כזית דלבונה לחייבו משום חוץ, ועיין במשנה פ"ג דזבחים (דף ל"ה) הביאה רבינו לעיל דין י' יע"ש:

פרק טו

הלכה א

כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם וכו'. תמיהא לי מלתא טובא שהשוה רבינו דין שינוי קודש לשינוי בעלים ובגמ' מוכח שיש הפרש ביניהם דאילו שינוי קודש ישנו בד' עבודות כגון שוחט עולה לשם שלמים או קבל או הוליך או זרק ואילו שינוי בעלים ליתיה כי אם בזריקה כגון שוחט או מקבל או הוליך ע"מ לזרוק דמו שלא לשם בעליו אבל אם שחט או קבל או הוליך שלא לשם בעליו לא הוי שינוי בעלים משום דשינוי בעלים לא שייך אלא בכפרה וכפרה לא הוי אלא בזריקה והכי איתא בפ"ק דזבחים (דף י') ומה במקום שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני שהוא כשר לזרוק דמו של פלוני פסול וכן בדף ד' מה לשינוי קודש שכן פסולה בגופה וישנו בד' עבודות וכן בפ' תמיד נשחט (דף ס"א) אמרי' תאמר בשינוי בעלים דאין פסולו בגופו ואינו בד' עבודות וכן כתבו התוס' בריש פרק קמא דזבחים ד"ה כל הזבחים וצ"ע ועיין שם שנראה מדבריהם דשינוי בעלים שהיה בזריקה עלו לבעלים לשם חובה ודוק. ויש להסתפק אליבא דתוס' דס"ל דליכא שינוי בעלים אלא בעושה עבודה לזרוק שלא לשם בעליו אבל אם עושה עבודה שלא לשם בעליו לא מקרי שינוי בעלים אי הוי דוקא לפסולא כגון פסח וחטאת אבל לעולם דאם שחטו שלא לשמו או קבל שלא לשמו דלא עלו לבעלים ולא בעינן זריקה כי אם לפסולא או דלמא כל שלא חשיב לזרוק שלא לשם בעליו לא הוי שינוי כלל ועלו לבעלים ואע"ג דההיא דפ"ק דזבחים דפריך מה לשינוי קודש כו' לא קאי אלא בשאר קרבנות מ"מ פריך שפיר דליכא למילף שינוי בעלים משינוי קודש שהרי שינוי קודש פוסל בארבע עבודות ושינוי בעלים אינו פוסל אבל לעולם דאינו עולה. ומ"מ נ"ל דכי היכי דאינו פוסל הכי נמי עולה לבעלים ומי שעיין היטב במ"ש התוס' בריש פ"ק דזבחים ד"ה כל הזבחים יראה כמ"ש. ודע דאליבא דכ"ע בין שינוי קדש בין שינוי בעלים לא הוי שינוי אלא בד' עבודות אבל אם חשב בשעת שחיטה או קבלה או הולכה או זריקה להקטיר שלא לשמו בין שינוי קודש בין שינוי בעלים לא הוי שינוי דכי היכי דמחשב בשעת הקטרה לא הוי מחשבה הכי נמי מחשב בארבע עבודות לשעת הקטרה לא הוי מחשבה לענין שלא לשמה דדוקא למחשבת זמן או מקום איתרבו הקטרה ושפיכת שיריים למחשבה בד' עבודות להקטיר או לשפוך חוץ לזמנם או חוץ למקומם משום דמקרא דאם האכל יאכל מרבינן מיניה אכילת אדם ואכילת מזבח ואכילת מזבח הוי זריקה והקטרה ושפיכת שיריים אבל מחשבת שינוי השם לא הוי אלא בד' עבודות דוקא:

הלכה ב

חוץ ממנחת חוטא שאם חשב באחת מד' עבודות וכו'. דע דרש"י בפירוש התורה גבי חטאת היא כתב נקמצה נקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה. והקשה הרא"ם דבגמ' מוכח דלא נפסל אלא בקמיצה מדקתני כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות אלא שלא עלו לבעלים חוץ ממנחת חוטא ולא הזכירו בה הקטרה שלא לשמה אלא קמיצה שלא לשמה וכן שנינו בריש זבחים וכו' והאריך בקושיא זו יע"ש. ודבריו הם תמוהים בעיני משום דמתניתין דכל הזבחים שנזבחו פשיטא דלאו דוקא זביחה דה"ה לכל שאר העבודות דהיינו קבלה והולכה וזריקה ובפסח וחטאת כל ארבע עבודות אלו פוסלות שלא לשמן וכדאיתא בהדיא בפ"ק דזבחים (דף ז') וגבי מנחות נמי איכא ארבע עבודות דהיינו קמיצה ומתן כלי והלוך והקטרה וכדתנן בפ"ק דמנחות (דף י"ב) ומאי דתנן כל המנחות שנקמצו שלא לשמן לאו דוקא קמיצה דה"ה לשאר העבודות אלא דעבודה קמייתא נקט וה"ה לאינך וכמ"ש התוס' בריש מנחות. ומה שהקשה עוד הרא"ם דהא קי"ל דבהקטרת המנחה פסל מחשבה אשתמיטתיה למרן דבהדיא אמרי' בספ"ק דזבחים (דף י"ג) ובר"פ הקומץ זוטא דמקטיר דמנחה הוי במקום זורק דזבח והסברא גוזרת כן משום דשאני זבח שאף אם לא הוקטרו האימורין אינו נפסל הזבח אבל גבי מנחה האוכל קודם הקטרת הקומץ לוקה ולא הותרו השיריים אלא לאחר שתצית האור ברובו וא"כ דמי לזריקה שלא הותר הבשר אלא לאחר זריקה כדכתיב הדם ישפך והבשר תאכל, ומ"מ יש לדקדק בדברי רש"י אמאי נקט הני שני עבודות לבד ולא כתב נמי מתן כלי והלוך:

הלכה ד

אבל אם שחטה לשם חולין וכו'. עיין בפ"א מהל' פרה אדומה דין ט':

הלכה י

שחטה לשמה וכו'. דע דכתבו התוס' בפ"ק דזבחים (דף ט') ד"ה מחשבין דדוקא משחיטה לזריקה מחשבין אבל משחיטה לקבלה לא דהא מפיגול יליף לה ופיגול לא הוי במחשבה דשחיטה לקבלה וכן ק"ו דרב אשי דיליף משינוי בעלים לא הוי אלא משחיטה לזריקה. ודע דלאו דוקא משחיטה לזריקה דה"ה מקבלה לזריקה או מהולכה לזריקה. ולא מעטו התוס' אלא מחשב מעבודה לעבודה שאינה זריקה אבל מחשב באחת משלש עבודות לזריקה מחשבין דומיא דפגול ומק"ו דרב אשי נמי נלמד וזה פשוט:

הלכה יא
הפסח ששחטו וכו'. עיין ברכת הזבח (דף ב' ע"א) שתמה על רבינו בדין זה דלשם חולין פסול ודוק:

הלכה יט
שני כבשי עצרת כו'. פ"ב דביצה (דף כ') ובפ"ד דנזיר (דף כ"ח) ועיין לקמן פ"ב מהלכות שגגות הלכה י"ג והלכה י"ד ודוק:

פרק טז

הלכה ז
חשב מחשבת הזמן בשעת קמיצה וכו'. בפ' הקומץ זוטא (דף י"ו) איפליגו רב ושמואל דרב ס"ל דמחלוקת כחכמים ור"מ הוא דוקא שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה אבל נתן הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה ד"ה פגול שכל העושה על דעת אחד עושה ושמואל אמר עדיין היא מחלוקת ופסק רבינו כרבנן אליבא דשמואל משום דרב קאי בקשיא. אך אני תמיה בדין זה דבגמרא התם איפליגו היכא דפיגל בהולכה מהו דר"י אמר הולכה כקמיצה ור"ל אמר הולכה כהקטרה ופשיטא דהלכה כר"י. ועוד דאסיקנא התם לר"ל בקשיא מההיא דתניא בד"א בקמיצה ובמתן כלי כו' ובריית‌א זו הובאה בפ' ב"ש (דף מ"ב).שמעינן מהאי בריית‌א דקמיצה לבד מתפגל ולא בעינן שיחשוב בשעת ליקוט הלבונה משום דאין קמיצה בלבונה והוי עבודה בפני עצמה וכן מתן כלי דקומץ לבד וכן בהילוך דמתן כלי אליבא דכ"ע בקומץ לבד מתפגל ולא בעי' שיפגל גם בלבונה אלא בהקטרה דוקא לפי שאז שניהם שוים ובהילוך דהקטרה פליגי. וכבר כתבנו דהוי כקמיצה דא"כ איך כתב רבינו בשעת קמיצת הקומץ וליקוט הלבונה או בשעת נתינת שניהם בכלי או בשעת הולכתן וצ"ע. ומ"ש מרן דאו בשעת זריקתן ט"ס הוא כו'. גם לעיל בפי"ג הלכה ו' כתב רבינו ובזריקתו ולא ידעתי למה לא נרגש שם מרן. ועיין במה שפירש"י בפ' הקומץ זוטא (דף י"ד) ד"ה ולאפוקי ובמ"ש התוס' בראש הפרק ועיין בתוי"ט ר"פ הקומץ זוטא:

הלכה י
מנחת חוטא כו'. עיין לעיל פי"ד:

פרק יז

הלכה ג

טבילת אצבע וכו'. בפ"ק דזבחים (דף י"ג) תני חדא טבילת אצבע מפגלת בחטאת ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת מאי לאו תנאי היא לא הא רבנן והא ר"ש. ופירש"י ר"ש היא דאמר במתני' הולכה לא מפגלה ע"כ. ותמיהא לי מלתא דע"כ לא קאמר ר"ש אלא בהולכה דדם משום דעבודה שאפשר לבטלה היא אבל בטבילת אצבע אף דמדין הולכה נגעו בה ועיקר הפגול בשלמים כתיב וכיון דהולכה בשלמים לא מפגלה משום דאפשר לבטלה ה"ה בטבילת אצבע הא ליתא דהא עלה דהא דר"ש ארשב"ל מודה ר"ש בהולכת חטאת הפנימיות שמחשבה פוסלת בה הואיל ועבודה שאי אפשר לבטלה היא הרי דלר"ש בהולכה שאי אפשר לבטלה חשיב עבודה וה"ה לטבילת אצבע וצ"ע. ועיין בדברי התוס' בד"ה תהי בה ר"ל (א"ה ועיין פ"ה מה' מעשה הקרבנות הל' ט' ופי"א מהלכות אלו דין א'). ודע דאליבא דכ"ע טבילת אצבע אינה מתפגלת שאם שחט או קבל או הוליך לטבול אצבעו למחר לא חשיב פגול משום דלא הוי לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח ובריייתא דנקט ולא מפגלת כדי נסבה דליכא מאן דפליג עלה אלא נקטיה לדוגמא בעלמא כשם שאינה מתפגלת כך אינה מפגלת:

הלכה יג

או אחד משני הסדרים כו'. יש להסתפק אם נטמאת חלה אחת מן הסדר אם נטמא כל הסדר, ועיין במ"ש התוס' בר"פ הקומץ זוטא ד"ה לאכול אחת מן הסדרים יע"ש:

פרק יח

הלכה א

כל המחשב כו'. הרמב"ן במנין המצות כתב שכל המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים עובר בלאו דלא תזבח לה' כל דבר רע שפירושו דיבור רע וכן כתב רש"י בפירוש התורה והרמב"ן מנאה במנין הלאוין שלו. וכתב עוד שיש ג"כ עשה והוא ביום ההוא יאכל יע"ש שנתן טעם למה לא מנה רבינו לאו זה, ועיין בספר החינוך פרשת צו:

הלכה ה

וכן קדשים שהוטל בהם מום כו'. (א"ה עיין מ"ש הרב המחבר פ"ד מהל' בכורות יע"ש):

הלכה ז

אין חייבין כרת כו'. דע שרש"י ז"ל בפרק הקומץ זוטא (דף י"ד) הקשה דלמה לן טעמא בקומץ משום דאיהו מתיר ואין לו מתירין תיפוק ליה משום דאי אכיל מיניה פקע פגוליה שהרי לא קרב המתיר ותירץ כגון שהוצת האור ברובו דחשיב כמאן דקרב כו' ע"כ. והתוס' שם ובפ"ג דכריתות (דף י"ד) ובפ' בית שמאי (דף מ"ב) עלה דמתני' דואלו דברים הביאו קושית רש"י הלזו ודחו תירוצו משום דאי הוצת האור ברובו פקע פגולו, וכבר כתבנו במקום אחר בדין זה (א"ה לעיל פ"ג יע"ש) וכתבו בשם ר"ת דטעמא דקומץ לאו משום דהוא מתיר אלא משום דלא שייך ביה הרצאה דאי אכלו ולא העלהו א"כ לא קרבו מתיריו והא דקאמר בגמ' ומוציא אני את הקומץ בהדי הנהו דאין להם מתירין כדי נסבה. וא"כ בין לרש"י בין לר"ת האוכל מן הקומץ קודם הקטרה אין בו פיגול משום דליכא הרצאה וא"כ אין בקומץ קודם הקטרה לא משום טמא ולא משום נותר דהא לא אשתני פגול מנותר וטמא אלא בדבר שאין לו מתירין או שהוא המתיר עצמו דמשום פגול ליכא ומשום טמא ונותר חייב אבל להרצאה שוים הם דכל שלא קרבו מתיריו שוים הם דליכא לא משום פיגול ולא משום נותר ולא משום טמא וכדאיתא בפ' ב"ש (דף מ"ה) ובסוף פ"ב דמעילה (דף י'). וקצת היה נראה לדקדק בדברי רש"י ור"ת מההיא דתנן בפ' חטאת העוף (דף ט') המנחות כו' קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא משמע דקודם הקרבה אין חייבים עליו וע"כ טעמא דמלתא הוא משום דליכא הרצאה דאי משום דאיהו גופיה מתיר הא משום טמא ונותר חייבין אף על המתירין. ודע שאף לר"ת מנחות הנשרפות טעמא דליכא בהו פגול הוא משום דאין להם מתירין ומש"ה חייבין עליהם משום נותר וטמא דדוקא בקומץ שבא להתיר השירים אמרי' דטעמא דקומץ הוא משום דליכא הרצאה אבל בדברים שאין להם מתירים ואינם באים להתיר שום דבר לא שייך בהו טעמא דהרצאה דאלת"ה תיקשי לר"ת מתני' דפ' חטאת העוף דקתני הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים משהוקדשו כו' חייבין עליו משום נותר ומשום טמא ופגול אין בה ואי אמרת דמנחות הנשרפות נמי שייך בהו הרצאה האי וחייבין עליו משום נותר ומשום טמא אהיכא קאי אלא ודאי כדכתיבנא. ודעת רבינו נראה שאינו לא כרש"י ולא כר"ת שהרי כתב בפירוש דטעמא דקומץ הוא משום דהוא המתיר את השירים וליכא למימר דלישנא דגמרא נקט ולעולם דאית ליה כר"ת דאיכא טעמא אחרינא בקומץ דהיינו משום דליכא הרצאה שהרי כתב בס"פ זה הל' י"ז וכן המתירין עצמן אע"פ שאין חייבין עליהם משום פגול חייבים עליהם משום נותר וטמא ע"כ. והמתירין הם הקומץ והלבונה, ולומר דס"ל כרש"י והא דקאמר דבמתירין

חייבין משום נותר וטמא מיירי לאחר שמשלה האור ברובו וכן הא דמיעט הקומץ משום דהוי מתיר מיירי בכי האי גוונא הא לאו הכי מימעיט משום טעמא דהרצאה, הא ליתא דמלבד שהוא דוחק גדול לומר דרבינו ס"ל כרש"י וסתם דבריו ולא פירש מלבד זה א"א לומר כן שהרי התוס' בפ' ב"ש ובפ"ג דכריתות הוכרחו לומר דלרש"י ההיא דרב אחאי דהאי קומץ פגול דפלגיה מחית אארעא ופלגיה אסקיה למערכה ומשלה בו האור אסיקנא ליה לכתחלה דמיירי בשכבר עלה הכל קודם אבל אם לא עלה לא יעלה וכבר כתבנו במקום אחר (א"ה תמצאנו לעיל פ"ג הל' ט') דלרבינו אפי' אם לא עלה יעלה וא"כ בהכרח הוא דלא ס"ל כרש"י וא"כ הדרא קושיין לדוכתיה דלמה חייב על המתירין משום נותר וטמא הא ליכא הרצאה. ולומר דס"ל דדוקא גבי קרבן שייך הרצאה משום דאם אכל קודם זריקה לוקה משום לא תוכל לאכול אבל במנחות דליכא לאו לאוכל קודם הקטרה וכמ"ש במקום אחר מדלא כתב רבינו בפ' י"א מהל' מעשה הקרבנות גבי האוכל קודם זריקה דין האוכל מנחה קודם הקטרה וכמ"ש גבי האוכל חוץ למקומו או שירי המנחות לא שייך ביה הרצאה ואע"ג דאסור לאכול מן המנחות קודם שיצית האור ברובו וכמ"ש בפי"ב מה' מעה"ק מ"מ כיון דליכא לאו לא מחסרו הרצאה. תדע דהא אכילת בשר קודם הקטרת אימורין איכא איסורא וכדאיתא בפ' תמיד נשחט (דף נ"ט) ואפ"ה לא חשיב מחוסר הרצאה קודם הקטרת אימורין אלא משנזרק הדם הוקבע הפגול משום דליכא לאו באוכל קודם הקטרת אימורין ה"נ גבי מנחה לא הוי מחוסר הרצאה כיון דליכא לאו באוכל קודם הקטרת הקומץ. הא ליתא חדא דאעיקרא דדינא הא מילתא דאוכל מן המנחה קודם הקטרת הקומץ אי עבר בלאו דלא תוכל לאכול כמו האוכל קודם זריקה צריכה רבה דאפשר דלוקה ומאי דכתב רבינו גבי האוכל חוץ למקומו או שיירי מנחות קאי נמי לדינא שכתב קודם. ובמקום אחר נאריך בזה בעז"ה (א"ה תמצאנו בפ"ט מה' מעשה הקרבנות יע"ש) ועוד אפי' תימא דליכא לאו מ"מ לא דמי הקטרת הקומץ להקטרת אימורין משום דאימורין אם נאבדו או נטמאו הזבח כשר והותר הבשר באכילה ומשום הכי לא שייך בו הרצאה אבל קומץ שאם נאבד או נטמא נפסלו השירים פשיטא דשייך בהו הרצאה וזה הטעם כתבוהו התוס' במקומות רבים ממסכת זבחים, ומשום האי טעמא לא חשיבי אימורים מתיר כמו הקומץ משום דדוקא קומץ דאי ליכא קומץ נפסלו השירים חשיב מתיר אבל אימורים אף שאסור לאכול קודם הקטרתן כיון שאם נאבדו שרי בשר באכילה לא חשיבי מתיר וכמ"ש התוס' בפרק ב"ש (דף מ"ג) ד"ה והלבונה ועוד דאי לא תימא הכי תיקשי מתני' דפרק חטאת העוף דקתני קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא הרי דקודם הקרבה אין חייבין עליו דומיא דמאי

דקתני התם נזרק הדם חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. אשר ע"כ נ"ל דרבינו ס"ל כתירוצא בתרא שכתבו התוס' בפ' ב"ש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו דאי הוו בני חיובא היה דינם משיקדש בכלי וקידוש כלי היינו הרצאה דידיה כיון דאינהו גופייהו מתירין אחר וכדאמרי' גבי טומאה יש לו מתירין משיקרבו מתיריו אין לו מתירין משיקדש בכלי ע"כ, וכוונתם מבוארת דדוקא בדברים שיש להם מתירים ההרצאה שלהם היא שיקרבו מתיריהם אבל המתיר עצמו שאין לו מתירין אין לומר שההרצאה שלו תהיה בהקרבת עצמו שהרי ההקרבה היא להתיר אחרים והרצאת המתיר הוא משיקדש בכלי. ובזה אתו דברי רבינו כפשטם דממעט הקומץ מפגול משום דהוי מתיר וחייבו משום נותר וטמא שהרי נעשית הרצאתו משקדש בכלי. ומיהו האוכל מן המנחה או מן השירים קודם הקטרת הקומץ לית בהו לא משום נותר ולא משום טמא שהרי לגבי שירים ההרצאה היא הקטרת הקומץ והיינו מתני' דחטאת העוף דקתני קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא הא קודם הקרבה אין בו לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום טמא והיינו דוקא בשירים אבל בקומץ עצמו אפי' קודם הקרבתו אף דליכא ביה משום פגול משום נותר וטמא איכא. ובזה נדחה מ"ש לעיל לדקדק ממשנה זו סברת רש"י ור"ת דלא קאי חייבין אלא אשיירי מנחות אבל הקומץ אף קודם הקטרה חייבין עליו משום נותר וטמא אבל לא משום פגול:

ומ"ש רבינו והאימורין מתירין את הבשר לאדם ע"כ. לא ידעתי לאיזו סיבה כתב דברים הללו דאדרבא מכח שהם מתירים היה לנו לומר שלא יהיה בהם פיגול שהרי המתיר אינו נפגל והתוס' בפ' בית שמאי (דף מ"ג) ד"ה והלבונה ובפ' הקומץ זוטא (דף י"ד) ד"ה והלבונה הוצרכו לתת טעם למה יש באימורים דין פגול מאחר שהם מתירין וכתבו דלא חשיבי מתירין כיון דאם נטמאו או נאבדו שרי בשר באכילה. ואי כוונת רבינו היא דמשום הכי חשיב הבשר דבר שיש לו מתירין ומתיריו הם האימורין הא ליתא דמתירי הבשר לא הוי אלא זריקת הדם כדכתיב הדם ישפך והבשר תאכל ואי הקטרת האימורים חשיבי מתירי הבשר א"כ לא היה נקבע לפיגול עד שיקטיר האימורין דהא בעינן שיקרבו מתיריו: ודע דלדעת רבינו ה"ה במחשבת המקום שלוקה אם אכל מהמתיר וכההיא דאמרי' בפ"ק דזבחים (דף י"ד) דמודה ר"ש לפסול מק"ו כו' ואמרינן חוץ למקומו מנא לן היקשא הוא שלישי זה חוץ לזמנו פיגול הוא חוץ למקומו ע"כ, שמעינן מינה דהיכא דפוסל חוץ לזמנו ה"ה חוץ למקומו וכן בפסח וחטאת שנפסל שלא לשמו ה"ה דאם אכל מן המתיר דלוקה משום פס"ה וטעמא דמילתא משום דהא דממעטינן הקומץ ומנחת נסכים משום דדין פגול נאמר בשלמים ומינה ילפינן לכל הזבחים ואמרינן מה שלמים

מיוחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח אף כל שיש לו מתירים וכדאיתא בפ' ב"ש (דף מ"ד) אבל בפוסל שלא לשמה מהיכא תיתי שיש חילוק בין דבר שיש לו מתירים לדבר שאין לו מתירים. וכן הוא מוכרח מההיא דפ"ק דזבחים דלר"ש פשיטא ליה בשלא לשמו פוסל בחטאות הפנימיות משום דדוקא מפגול מימעט משום דלא הוי דומיא דשלמים לפי שאין דמם נזרק על מזבח החיצון וס"ד אמינא דאפי' פסולא ליכא וכן חוץ למקומו כתיב בשלמים. ודע שהתוס' ז"ל בפ"ב דזבחים (דף כ"ג) ד"ה הא אינו נושא חולקים על רבינו וס"ל דליכא פסולא באוכל מהמתיר והביאו ראיה לדבריהם מההיא דפ"ק דזבחים גזבחים דאמרינן דמודה היה ר"ש לפסול מק"ו משמע דאי לאו ק"ו הוה אמינא דאפי' פסולא ליכא א"כ במנחת כהנים ומנחת נסכים דליכא ק"ו דלא מיפסל שלא לשמן ליכא פסולא כלל וכן כתבו בפ' הקומץ רבה (דף כ"ה) ד"ה ונשא אהרן ובפ"ק דפסחים (דף ט"ז) ד"ה הא אינו נושא ובפ"ק דיומא (דף ז') ד"ה הא אינו נושא, והנראה מדבריהם דה"ה חוץ למקומו דאינו פוסל בדבר שאין לו מתירים דמהיכא תיתי פסולא ועוד דהיקשא הוא שלישי זה חוץ לזמנו פגול זה חוץ למקומו וכי היכי דאקשינן לחומרא ה"ה לקולא, ומ"מ נראה לי דאם נפסל במחשבה דשלא לשמו כגון מנחת חוטא וקנאות או חטאות הנשרפות דאם אכל מן הקומץ או מבשר החטאות דלוקה משום פסולי המוקדשין ובזה יודו התוס' משום דמהיכא תיתי למעטם וכדכתיבנא לעיל דלא ממעטינן דבר שאין לו מתירים אלא בחוץ לזמנו או חוץ למקומו משום דהני בשלמים כתיבי ואמרינן דומיא דשלמים אבל בשלא לשמו ליכא טעמא למעט דבר שאין לו מתירים או האוכל מן המתיר עצמו. והשתא דאתינא להכי סבור אני לומר דבהכי פוסל מחשבת חוץ לזמנו משום ק"ו שהרי פוסל בהם שלא לשמו וקצת היה נראה לדקדק כן מדברי התוס' דלא נקטו בדבריהם אלא מנחת כהנים ומנחת נסכים משום דהני אין פוסל בהם שלא לשמה וליכא ק"ו אבל בדברים שפוסל שלא לשמה כגון האוכל מבשר חטאות הנשרפות יפסול בהם מחשבת חוץ לזמנו מק"ו ומחשבת חוץ למקומו מהיקשא דשלישי, ועיין במ"ש במקום אחר (א"ה לקמן בסמוך) שנסתפקנו אי בעינן קרבו מתיריו לחוץ למקומו ומדברי התוס' בפ' התודה (דף ע"ט) ד"ה והדר מוכח דלא בעינן רצוי אלא למקבעיה בפגול דחוץ לזמנו אבל חוץ למקומו לא בעי ריצוי. וכן נראה קצת מההיא דפ' המזבח מקדש (דף פ"ד) חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפגולו חוץ למקומו הואיל ואתקדש לחוץ לזמנו ועיין היטב ובמקום אחר נאריך בזה בעזה"י:

ויש להסתפק היכא דאוכל מדברים שאינם ראויים לאכילה כגון מן העור או מן המרק שאין בו פגול כמבואר בפרקין דין כ"ב אם לוקה משום אוכל פסולי המוקדשין ולא

אימעטו אכילות אלו אלא מכרת. ונראה לדקדק כן מדכתב רבינו וכן טמא הגוף שאכל דברים אלו כו' אבל מכין אותו מכת מרדות. ומריהטא דלישנא משמע דלא קאי מכת מרדות זו אלא לסיפא דהיינו טמא הגוף ולא לפגול ונותר דרישא מדלא קאמר מכין אותם. וטעמא דמלתא דבפגול ונותר לא שייך מכת מרדות שהרי לוקה משום פסולי המוקדשין שהוא מוזהר בו מלא תאכל כל תועבה. אבל הטמא שאכל מקרבן כשר מכין אותו מכת מרדות. וכן נראה קצת דהא קי"ל דלבונה אין חייבין עליה כרת לא משום פגול ולא משום נותר ולא משום טמא הגוף כמ"ש רבינו בסוף פרקין. ואילו לבונה שנטמאת לוקה עליה משום והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכמ"ש רבינו בפרקין הלכה י"ב. משמע דדברים שאינם ראויים לאכילה לא אימעוט ממלקות ואולי שאני התם דבפירוש רבינהו קרא דכתיב והבשר לרבות עצים ולבונה ואפשר דשאר דברים שאינם ראויים לאכילה אינו לוקה עליהם משום טומאת בשר. וכן יש להסתפק באוכל פגול קודם שקרבו מתיריו שאין בו כרת אם לוקה משום פסולי המוקדשין וכן יש להסתפק במחשב מחשבת מקום ואכל מהדברים שאינם ראויים לאכילה או שאכל קודם זריקת הדם אם לוקה דאפשר דלא בעינן זריקה למקבעיה אלא לפגול אבל לפסול קודם זריקה נפסל. ועיין בריש פ"ק דמעילה דאמרינן חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי חזו הואיל ומרצים לפגולים והדבר צריך תלמוד. ודע דאמרי' בפ"ק דזבחים (דף י"ד) דאפי' לר"ש דאמר כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליהם משום פגול מודה שנפסל הזבח ואפשר דלדידן נמי אף שלא הוקבע לפגול קודם זריקה מ"מ הזבח נפסל. ועיין במ"ש התוס' בפ' התודה (דף ע"ט) ד"ה הדר ובפרק המזבח מקדש (דף פ"ד) חוץ לזמנו הואיל ומרצה חוץ למקומו:

הלכה ט

והמותיר אינו לוקה כו'. כ"כ רבינו בפ"י מהל' קרבן פסח דין י"א אך בפ"א מהלכות הנזכרות הלכה ז' כתב המניח אימורין וכו' ואע"פ שעבר אינו לוקה לפי שאין בו מעשה. והנה באימורין לא נקט טעמא דניתק לעשה לפי שלא מצינו באכילת מזבח ניתק לעשה ואע"ג דרבינו יליף לכל הקדשים דנתקו לעשה מקרא דוהנותר ממנו עד בקר דמיירי בקרבן פסח, הא ל"ק דאכילת אדם מאכילת אדם ילפי אהדדי דבפסח גבי אכילת אדם נתקו הכתוב לעשה ה"נ כל קדשים שהם אכילת אדם נתקו לעשה אבל אכילת מזבח לא יליף מאכילת אדם ומש"ה בפ"א דקרבן פסח דמיירי באימורין ליכא טעמא לפטורא ממלקות אלא משום דהוי לאו שאין בו מעשה. אך הדבר קשה הוא דלמה לן באכילת אדם טעמא דפטורא משום דנתקו הכתוב לעשה תיפוק לי משום דהוי לאו שאין בו

מעשה. וכבר הוקשה כל זה למרן ותירץ יע"ש. ולא נתקררה דעתי בתירוץ זה משום דאם טעם זה דניתק לעשה היה כולל כמו הטעם דאין בו מעשה היה ניתן ליאמר על צד הדוחק תירוצו של מרן אך רואה אני דטעם זה דניתק לעשה אינו כולל שהרי היכא דאינו יכול לקיים העשה לוקה עליו וכמ"ש רבינו בפ"א מה' נערה בתולה הלכה ז' שאם מתה גרושתו הרי זה לוקה וכ"כ בפי"ג מהל' שחיטה גבי שלוח הקן ובריש הלכות מתנות עניים גבי לקט שכחה ופאה ובריש הלכות מלוה ולוה גבי החזרת משכון. וא"כ הגע עצמך שאבד הנותר או אכלו ארי אין לנו עוד תקון ללאו היה מן הדין שילקה לולא מן הטעם דאין בו מעשה. וא"כ הו"ל למנקט טעמא דאין בו מעשה שהוא כולל בכל החלוקות דהא לא משכחת לה שיהיה בלאו זה מעשה והדבר צריך אצלי תלמוד:

הלכה יב

והמטמא את הקדשים אינו לוקה. עיין בלח"מ רפי"ט מה' סנהדרין. ומ"ש מרן ולפיכך צ"ל שמ"ש כאן רבינו שטהור שאכל כזית מקדשים שנטמאו לוקה באוכל אחר זריקה בפירוש כתבו רבינו בסוף הבבא. ודקדק לומר אינו לוקה משום אוכל קדש טמא לפי שהוא לוקה משום לא תוכל לאכול בשעריך וכמו שפסק בפי"א מה' מעשה הקרבנות יע"ש:

הלכה יג

כל אדם שנטמא כו'. (א"ה לענין טמא שנגע בתרומה אם חייב מלקות עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פ"ז מה' תרומה הלכה א' ולקמן פי"א מהלכות טומאת צרעת סוף הל' ב'):

הלכה יד

והאוכל קדש אחר שטבל כו'. עיין בפרק כל שעה (דף ל"ה) דאמרינן בקדשים לא אמאי טהור הוא אלא מעלה כו' וצ"ע. ועיין ברש"י פ' תמיד נשחט (דף נ"ט) ודו"ק:

הלכה יח

טמא שאכל אימורין כו'. בסוף פ' דם שחיטה (דף כ"ג) אשה לה' לרבות את האימורין ועיין בס"פ חטאת העוף ובמ"ש התוס' בפ' הקומץ רבה (דף כ"ה) ד"ה ת"ל ובפרק כל שעה (דף כ"ד) ד"ה לרבות ובסו"פ כל הפסולין (דף ל"ו) ד"ה בשר:

הלכה כא

משמשלה האור ברובן וכו'. עיין לעיל בפ"ג דין ט':

הלכה כב

אבל מכין אותו וכו'. עיין לעיל בפרקין דין ז':

הלכה כד

קדשי עכו"ם כו'. כתב מרן ופסק כר"ש וצריך טעם למה. ועיין ברכת הזבח (דף ל"ג ע"א) ודוק. עוד כתב מרן משום דמשמע ליה דדרשא דוהבשר לרבות עצים ולבונה דרשא גמורה היא כו'. ועיין במ"ש רבינו לעיל פ"ו מהל' איסורי מזבח דין ח' ובמה שרמזתי שם ודוק: עוד כתב מרן אבל לכ"ע אין חייבים כרת כו'. ודברים אלו תמוהים הם בעיני דבפירוש מוכח בסוגיא דלענין כרת נחלקו. ועיין ברכת הזבח (דף ל"ד ע"א):

פרק יט

הלכה ב

קרבן שנתפגל או נפסל כו'. ר"ל פסול שהוא מחמת דם כגון נשפך דמה או לן או שיצא דמה תעובר צורתו ואח"כ ישרף הכי אמרינן בפ"ב (דף ל"ד) ובפ"ז (דף פ"ב) בדם ובבעלים תעובר צורתו ורבינו סמך על מ"ש בפ"ד מה' קרבן פסח הלכה ד':

הלכה ד

בשר הנמצא בעזרה כו'. גרסי' בפ"ב דפסחים (דף ל"ד) אתמר היסח הדעת ר"י אמר פסול טומאה הוי ורש"א פסול הגוף הוי. וכעת לא מצאתי דין זה ברבינו ועיין במ"ש רבינו עובדיה בפ"ז דשקלים משנה ד'. ועיין בדין זה של רבינו ודוק:

הלכה ט

כל עצמות הקדשים שאין בהם מוח כו'. את זו שלחתי לאחר קדוש סנהדרא רבה ויקירא החכם השלם הדיין המצויין כמהר"ר יעקב אלפנדארי זצוק"ל. בדיק לן מר במ"ש הר"ם סוף הל' פה"מ וכל עצמות כו' ועל זה הוקשה למעכ"ת דלפי הסוגיא דכיצד צולין לא מצאו מקום לחלק בין עצמות קדשים לעצמות הפסח כי אם אליבא דר"ש דאית ליה דאפי' ה"ל שעת הכושר ונפסל אין בו משום שבירת עצם ולהר"ם שפסק בפ"י מהל' קרבן פסח דלא כר"ש לא הו"ל לחלק בין מוקדשין לפסח ע"כ תורף קושייתו. ולדידי אין זה מן התימה דאף דרש"י פירש בדברי ר"נ בר יצחק דטעמא דעצמות הפסח טעונים שריפה ומשום דאית ליה לתנא דברייתא כר"ש מ"מ נראה דאין זה מוכרח דאף לר' יעקב דאית ליה דכל שהיתה לו שעת הכושר יש בו משום שבירת עצם יש לחלק בין מוקדשין לפסח דבשלמא מוקדשין דלעולם אין בו משום שבירת עצם אמרי' סתמא דמלתא מקמי דנהוי נותר חלצינהו כדי שלא יבא לידי נותר ומצוה קא עביד שמציל את המוח מידי נותר וא"כ לא שמשו נותר ומש"ה לא בעי שריפה. אבל גבי פסח דמלבד דליכא מצוה איסורא נמי איכא אין כאן מקום לתלות ולומר דמקמי דנהוי נותר חלצינהו

ומידי ספיקא לא נפיק ומש"ה בעו שריפה, ופירוש זה יוצדק יותר לפי גירסת התוספות דגרסינן אימור לבתר איסורא חלצינהו ולפי מ"ש טעמא דעצמות הפסח דטעונים שריפה לא משום דאיכא אומדנא לומר דבתר איסורא חלצינהו אלא כיון דליכא אומדנא כמו במוקדשין מספק שורפין אותם דאימור לבתר איסורא חלצינהו. ואי הוה ס"ל לר"נ כר"ש הול"ל דעצמות הפסח ודאי לבתר איסורא חלצינהו דאחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן אלא ודאי כדכתיבנא. ומ"ש בברייתא מפני התקלה הכוונה דכיון דאיכא תקלה ליכא אומדנא וכדכתיבנא:

עוד נראה שיש להכריח פירוש זה מדקא חזינן דרב זביד פליג אדר"נ ואוקי לברייתא באוקימתא אחריתי ופירש"י דס"ל לרב זביד דאי מצאן חלוצין לא חמיר שמוש נותר כולי האי להצריכו שריפה מספק. ואי אמרת דרב אוקי לברייתא כר"ש הא מאי דבעו שריפה היכא דמצאן חלוצין לאו משום ספק הוא אלא קרוב לודאי הוא דבתר איסורא חלצינהו דמסתמא לא עביד איסורא וא"כ אמאי פליג רב זביד אר"נ וכבר הקשה קושיא זו הר"ב חדושי הלכות יע"ש. ולפי מ"ש לדעת הר"ם ניחא דר"נ אוקי לברייתא אליבא דר' יעקב ומש"ה פליג עליה רב זביד משום דאליבא דרבי יעקב ליכא אומדנא לומר דלבתר איסורא חלצינהו אלא ספק הוא וכיון דשמוש נותר לא הוי כי אם מדרבנן לא בעו שריפה מספק. והא דלא אוקי לברייתא כאוקימתא דר"נ ואליבא דר"ש הוא משום דבעי לאוקמי ברייתא כר' יעקב דהלכתא כוותיה. הכלל העולה דבין ר"נ בין רב זביד כולהו אוקימו לברייתא אליבא דר' יעקב. וראיתי למעכ"ת שכתב דגם רב זביד לא מצא מקום לחלק כי אם אליבא דר"ש. ולא ידעתי אנה מצא מעכ"ת דרב זביד אוקי לברייתא אליבא דר"ש דלפי אוקימתא דרב זביד שפיר מיתוקמא הברייתא אליבא דר' יעקב דעצמות הקדשים דלית בהו משום שבירה לא בעי למיבדק תחתונים משום דאמרינן כי היכי דחליץ להני חליץ לאחריני וכולהו הוי חלוצים. אבל עצמות הפסח דאית בהו איסור שבירה אמרינן דהני חלצינהו דוקא ובעו בדיקה התחתונים דבשביל שעשה איסור בעצם אחד לא נאמר שעשה איסור בשאר העצמות והעצמות החלוצים לא בעו שריפה משום דאיכא למימר דקודם שנעשה נותר חלצינהו ומש"ה אין להטעינם שריפה ואי לאו דמסתפינא הייתי אומר דרב זביד לא פליג אר"נ דלעולם דרב זביד מודה דאליבא דר"ש במוצא עצמות בפסח חלוצים דבעו שריפה משום דאחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן ומסתמא לאחר שנעשו נותר חלצינהו ולא משום ספק מצרכינן להו שריפה אלא משום דאיכא חזקה אלימתא ומאי דאוקי לברייתא באוקימתא אחריתי הוא משום דבעי לאוקומי לברייתא אליבא דר"י דהלכתא כוותיה ולדידיה כיון דליכא אומדנא מש"ה אין להצריכם שריפה

ולומר דדלמא בתר שנעשו נותר חלצינהו כיון דשמוש נותר לא הוי כי אם מדרבנן ומש"ה אוקי לברייתא באוקימתא אחריתי ולפי זה ר"נ ורב זביד לא פליגי לענין דינא דר"נ מודה לרב זביד דאליבא דר"י עצמות החלוצים לא בעו שריפה מספק ורב זביד מודה לר"נ דאליבא דר"ש בעו שריפה כיון דאיכא אומדנא דשמשו נותר. אלא דר"נ אוקי לברייתא אליבא דר"ש ורב זביד אליבא דר"י, ורש"י שכתב דרב זביד פליג אדר"נ עכצ"ל דס"ל דמדלא אוקי לברייתא כאוקימתא דר"נ ואליבא דר"ש ש"מ דס"ל דאף אליבא דר"ש לא בעו שריפה ואף דאיכא חזקה. אבל לעולם דאף לרש"י רב זביד אוקי לברייתא אליבא דכ"ע. ולפי מ"ש לדעת הר"ם ניחא טובא דבין לר"נ בין לר' זביד כולהו מוקמי לברייתא אליבא דר"י והלכתא כוותיה אלא דהמוצא עצמות חלוצים פליגי דר"נ בעי שריפה מספק ולרב זביד לא בעו. ומכאן יש סיוע לפירש הר"ם דכי היכי דרב זביד הוא אליבא דר"י ה"נ ר"נ הוי אליבא דר"י. ולדעת רש"י והתוס' ר"נ הוא אליבא דר"ש ורב זביד אליבא דכ"ע. ונראה דמה שהכריחם לדוחק זה לומר דר"נ אוקי לברייתא כר"ש הוא משום דס"ל דאליבא דר"י אליבא דכ"ע לא באו עצמות חלוצים שריפה מספק כיון דאין שריפתם אלא מדרבנן ומש"ה כתבו דר"נ מוקי לברייתא כר"ש דאיכא אומדנא. ולהר"ם לא נראה בעיניו הכרח זה ובפרט שכפי פירושו שמעתתא רווחא ואזלא. (א"ה עיין עוד מזה בפ"י מהל' קרבן פסח):

הלכה יב

האורג מלוא הסיט כו'. בסוף תמורה מוקי לה בצפרתא הא לאו הכי בטל ברוב ורבינו לא חילק. ועיין במ"ש מרן בסף"ג מהלכות בכורות:

הלכה יג

כל הנקברין אפרן [**וכו'**] **מותר כו'**. מה שכתב מרן וכמבואר בדבריו בסוף פרק. הוא בסוף פרק ג' מהלכות מעילה:

הלכה טו

היה מקריב עמו בזבחים כו'. עיין בתוספתא פ"ב דתרומות ועיין במ"ש רבינו בסוף פרק י"ב מהלכות מעשר: סליקו להו הלכות פסולי המוקדשין בס"ד